

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

TUNGSRAM

Hét cikk: hét esztendő

A budapesti bírák törvényt ültek Hatvany Lajos báró feje felett. Mer... telték a zsidó-magyar báró jó és rossz esztendőit hét darab, — csaknem tíz esztendővel ezelőtt írott cikke miatt — nemzetgyaláztatásban találták bűnösnek és ezért hétesztendőt felelősségre tartottak. Hét esztendői felelősségre tartottak. Hét esztendői felelősségre tartottak. Hét esztendői felelősségre tartottak.

Ki kutálja azt ma, hogy valaki, aki se nem gyilkolt, se nem rabolt, hanem egyszerűen ügyvezető politikai bűnöslekményt követett el a forradalmak, vagy ellenforradalmak káoszában, bűnös-e, vagy nem. A politikai bűnöslekményeknek, főképpen azoknak, amelyek a forradalmak jegyében születnek, különös a természetrajzuk. Ha győz az eszmérségség, és törvény, ha bukik: törvénytörés és bűnöslekmény. De csak ideig-óráig érvényes ez az igazság, bizonyos idő ha elmúlt és ha a hatalom kellőképpen konsolidálódik, évezredek óta helyüket szorították a katonai indulót, milliók mentek a

A budapesti bíróság pedig nem gyakorolta ezt a kegyelmet. Ugy kezelték Hatvany Lajos bárót a törvényszéki tárgyaláson, mint egy közönséges kapucinyárt. Fejébe faragtak abból az emberből, akinek asztalához nemrégiben még nagyon jó magyar emberek szíves örömeztültek le. Egészen furcsa vorsa volt Hatvany Lajosnak. A béke esztendeiben vagyoni, tehetségét, munkakészségét számszerűen a magyar irodalom szolgálatába állította. Ő volt az a meconás, aki minden bimbózó tehetségnek hóna alá nyúlt, akinek nevéhez és főképpen pénzéhez fűződik a modern magyar irodalom fellendülésének korszaka.

Talán nem is annyira világnézet, mint inkább hiúsága s a progresszív magyar társadalomban elfoglalt pozíciója sodorta őt politikai mozgalom elére. Gyűnevezett polgári-radikális volt, aki nem is sodródott tulságosan balra, a szocializmushoz, még kevésbé a kommunizmus-hoz köze sem volt. A kommunizmus után emigrációba ment és mert az összes emigránsok közül egyedül neki volt pénze, szükségképpen ő lett az alapítója a „Jövő” című bécsi lapnak, amelyben hét cikket talált írni és e hét cikkért kell most elszéneve a rablógilkosoknak és notórius sikkasztóknak járó hétesztendőt bünt.

A „Jövő” már régen megszűnt, az emigráció lassanként felszívódott, csaknem mindenki haza ment, akinek Magyarországon, vagy külföldön a forradalmi mozgalmakhoz valami köze volt, salvasz conductusot kapott csaknem mindenki, volt népbiztosok sétélnak békében és nyugalomban Budapest ucain, az ügyész még vádiratot sem nyújtott be ellenük, a magyar bíróságnak ugylátszik, pont Hatvany Lajos feje kellett. Pedig ez a zsidóba oltott nyulánk báró éveken keresztül olyan nosztalgiával keringett Magyarországon körül, hogy a kínzó honvágy miatt talán egy éjszakát sem tudott nyugodtan aludni.

Annai pénze volt, hogy egész életét nyu-

rodlan tölthette volna ol a Rivierán, vagy oroszlinra vadászhatott volna Afrikában, ő azonban valami beteges nyugtalansággal állandóan arra kószált, merre magyar szót hallhatott. Es bár, ha külföldön maradt, pénzéből meg az összeköttetéseiből ez-sz eieten keresztül korrekt, frakkos gentlemann maradhatott volna s irodalmi szalonok finom charmeurje és doyenje, mégis hazament Pestre, vállalva annak kockázatát, hogy fejéncet faragnak

belőle.

Sőt egyebet is vállalt Hatvany báró. A bíróság előtt úgy megalázkodott, ahogy gerinces ember nem igen szokta tenni, szanta-bánta bűnét, szinte valami kéjes mezechizmussal vádolta magát és aláza-tos bocsánatkérések közepette verte bűnbánóan a mellét. Mindez semmit sem használt neki. A bírák nem törődtek azzal, hogy Ady Endre viághireben valami része van Hatvany Lajosnak is, aki tudta sokszor tágasra nyitni széles ügyelárisát, nem törődtek azzal, hogy kilenc éves bolyongása alatt magyar kul-

turális és irodalmi céloknak igyekezett a hóna alá nyulni, hogy az utóállamokban irredentának nevezték, vagy a legjobb esetben kommunistának, de semmi esetre sem magyarfalónak, azzal sem törődtek a bírák, hogy önként állt a bíróság elé és valósággal csuszva-mászva kért magának bocsánatot, csak a hét cikk, amit már mindenki elfelejtett, az maradt meg a bírák emlékezetében és ezért a hét cikkért kell most együtt penészednie rablógilkosokkal, gyujtogatókkal, utonállókál és egyéb haramiákkal fekető és nyirkos tömlőcök mélyén.

Hétévi feygházra ítélték Hatvany Lajost

15 ezer pengő pénzbüntetésre és 500 ezer pengő vagyoni eléglétel fizetésére kötelezték

(Budapest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A késő esti órákban a hallgatóság visszafojtott csendben várta a tanácskozára visszavonult bírák bevonulását, hogy kihirdessék Hatvany nemzetgyaláztatási ítéletét. Még a legössziszakusabb megítélés szerint is a hallgatóság sorában arra számítottak, hogy a bíróság pár hónapra, legfőlebb pedig egy évre fogja elítélni Hatvany Lajos bárót.

Annál megdöbbenettebb és szinte hihetetlenül hangzott el Töreký elnök ítélete, mely szerint a bíróság Hatvany Lajos bárót bűnösnek mondja ki a nemzetgyaláztatás büntetésében s ezért öt 7, mondó és ird:

hétévi feygházra, 15 ezer pengő pénzbüntetésre és lézüvi hívatásvetésre, politikai jogainak ugyamlyen időtartamra való feljüggesztésére ítéte.

A tegnapi tárgyalás további részletei

Hatvanynak a cikkekre vonatkozó vádlomása után Töreký elnök arra nézve kért felvilágosítást a vádlótól, hogy kik alapították a „Jövő” című lapot.

Hatvany: En, Lovászi és Garami Ernő. Az ő felhívásukra lettem a lap munkatársa, azonban nem tudtam, hogy tulzó emigránsok táborába kerültem.

Az újabb kérdésekre Hatvany kijelenté, hogy „Megszézt ország” címen (eredetiben: „Das Verkündete Land” címmel jelent meg a könyv németül) Németországban könyvet adott ki, azzal a céllal, hogy a világ figyelmét felhívja a Magyarországgal történt igazságtalanságokra. A könyvről 200 külföldi lap emlekezett meg s az összes utóállamokból vagy kitiltották, vagy pedig megvonták tőle a postai szállítási jogát. Elmondja Hatvany, hogy végig járta a lecsatolt területek városait, ahol mindenütt hazafias előadásokat tartott, hogy ezáltal az ottani magyar lakosságot bekapcsolja a magyar kulturaközösségbe.

Töreký: Ha ott Önt szívesen fogadták, azért történt, mert politikai nézeteit nem fejtette ki.

Hatvany: Azt terveztem, hogy végigjárrom a lecsatolt területeket s könyvet írok

Az előzetes letartóztatással a törvényszék egy hónapot és tíz napot kitöltöttnek vett. Kötelezte a bíróság a vádlottat arra, hogy a kincstár javára vagyoni eléglétel címén 500 ezer pengőt fizessen, valamint kötelezte arra is, hogy a bűnygyi költségeket terítse meg.

Az ítélet elhangzása után a tárgyalóteremben élénk zibongás volt hallható, az emberek egymásra néztek és érthetetlenül vártak magyarázatot az elhangzott ítéletre. Hatvany felsége és közvelien iróbarátai, valamint egész rokonsága földig sutyva távoztak a tárgyalóteremből, melynek atmoszférája kitörölhetetlenül vésdött a lelkekbe.

Hatvany Lajos magas alakja megtörve távozott a szuronyos feygyör mögött, aki visszavezette a Markó-uccai fogház élet-sorvasztó celájába.

„Elöntött a vér...”

Töreký heves kirohanását Hatvany le-lajtott fővel hallgatja, majd csendesen megszólal:

— Ket évig hallgattam, de mikor a magyar lapok naponként bolszeviknek és hazafialónak nevezték el, elöntött a vér. „Megszézt ország” című könyvem megírásakor hazafias érzés fűtött át, de minú ujságíró belátom, hogy súlyosan hibáztam. Ezért állok most a bíróság előtt, hogy a megsértett magyar közveloménynek elégtételt szolgáltsak.

Az elnök rövid szünetet rendel el, a tanács kivonul a tárgyaló tereméből. A zsúfolt tereméből, ahol rendkívül fűledt a levegő, senki sem akar kimenni, mert félti a helyét.

Hatvany egy árustól narancsot vásárol macának és sápadt arccal nyugalmat erőszokol magára.

„Titokzatos” módon eltűnt akták

A tárgyalás újból megnyitása után újból ismertetik az inkriminált cikkeket. A „Jövő” című lapban megjelent néhány cikk ismertetője után Hatvany kijelenti, hogy ezeket nem ő írta.

Védője semmisségi panaszt jelent be, mert a törvény szerint a bíróság fel nem olvasható okiratokat olvastattak fel.

Töreký (omelt hangon): Az iratok közül a belügyminiszteri, rendőrségi és külügyminiszteri aktákat, melyek a vádlottira nézve terbeltek, ellopják. En magam láttam az iratokat, feljegyzéseket készítettem róluk, de eltűnésükről csak tegnap értesültem. Kérem a főügyészt, hogy szóljon hozzá ehhez az ügyhöz.

Sztrachó főügyész: Megdöbbenéssel szerzek tudomást az akták eltűnéséről, a mi merénylet az igazságszolgáltatás ellen és jellemzi azokat az eszközlőket, amelyekkel ellene dolgoznak. Senkit sem gyanúsítok meg, mert nincs kezemben bizonyíték, de a legszigorubb házivizsgálatot fogom elrendelni.

Töreký: Már megtörtént! Sztrachó főügyész: Az akták csak bűncselekmény után tűnhettek el, épen ezért magam is elrendelem a legszigorubb vizsgálatot. A titokzatos kezek mégsema értek el célt.

Medvygy védő: A főügyész ur ezen kijelentéséért semmisségi okot jelentek be. Sztrachó főügyész ezután ismerteti az eltűnt detektivjelentést, mely az „Ember”

1828 február 2

ha percekig tartott, egyszer sem halgassam reggelen van mindenféle nótái is

vő leány kuszrott az a hasító élességgel mely a nyitott ablak és a fülére tette a

ésőbb a nyitott ah-egejelent egy másik v. meggyomott az is rőt és hasonlóan temálta át a kezét:

Alma! Jól

Alma! Szép töled,

azon az emeleten leatás közben evék. Az udvar csak t.

ma, Alma? En a ké-

oflani. En ma a sár-

v. vasárnapi ruhája kerobjukat növeljék,

ma este mi moziba rohtentes mellék-

emeleti szobában, lakott, aki ma már hiába Anna ablakete kaucuk-lemez a katonai indulót, milliók mentek a

házakat szágban
Wartzauf meg-Rimóczy szállást advarral szemben. Nycim „Probrute”

mikádó 1000 kabátok
M. Gluj uruha-áru-ter 14.

T weig

eg.

150 L.

vosztust.

a „Bécsi Magyar Újság” és a „Jövő” című sajtótermékek szerkesztői munkatársait sorolja fel. Mindhárom sajtóorganumnak terjesztési szabadsága volt Jugoszlávia, Csehszlovákia és Románia területén. A jelentés szerint a „Jövő” című lapot 1921. februárjában Hatvány, valamint a gyáriparosok országos szövetségének 12 tagja és egy Bécsben élő budapesti valutakereskedő alapította. A lapot a jugoszláv kormány állítólag szűkítette. (Később a gyáriparosok eladták részvényeiket s így a tulajdonosok csak Hatvány s a valutakereskedő maradtak.)

Törvény: Van valami megjegyzése?
Hatvány: A pénzügyi dolgokról semmit sem tudok.

Sztrache offenzívája
Ezután Sztrache főügyész emelkedik szólásra és a magyar külügyminisztérium nyomozó jelentését ismertette, mely szerint a „Jövőt” a két magyarországi tor-

radalom menekültjei alapították, akiket a bosszú vezetett, tehát tárgyilagosan nem kritizálhattak.

— Minden alkalmat megragadtak — mondja Sztrache, — hogy Magyarország feltámadását késleltessék s a belső konszolidációt megakadályozzák. Indítványozom a különböző külügyminisztériumi iratok beszerzését és Gondör és Garami könyveinek ismerését.

A védő élesen ellenzi az iratok beszerzését és bizonyítási indítványt terjeszt elő, hogy bizonyítsa Hatvány hazafias magaviseletét. Kéri Romanelli olasz ezredes, valamint Freemand és Eunningham angol ezredesek, Gratz Nasirevics prágai követek kihallgatását. Ezután vonult vissza a bíróság és hozta meg fentebb ismertetett ítéletét.

Hatvány Lajos védője az ítélet megfellebbezte és kérte védenecének szabadlábrahelyezését, amit azonban a törvényszék nem teljesített.

Februárban megkezdik a közmunkákat Palesztinában

Minden vonalon megindult a munka a krízis leküzdésére

Jeruzsálem, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A palesztinai gazdasági depresszióban beállott enyhülés az ország közhangulatában kedvező változást idézett elő. Bár a normális állapothoz még távol vagyunk, de a munka nekilendülése a kedélyekre jó hatást tett.

A kormány a munkanélküliekért

Most érkezett ide Londonból annak a híre, hogy a Gyarmatügyi Hivatal jóváhagyta a Palesztina-kormányának a munkanélküliség enyhítését célzó költségvetési tételét. A Gyarmatügyi Hivatal jóváhagyta továbbá lord Plumer megkeresésére mindazon összegek folyósítását, amelyek szükségesek az erdőirtásokhoz és egyéb munkálatokhoz, hogy a munkanélküliek foglalkozáshoz jussanak. A Palesztina-kormány különben azzal is foglalkozik, hogy a börtömelőknök és a narancsligetek tulajdonosainak nagyobb hitelt folyósít, de csak abban az esetben, ha kötelezik magukat bizonyos számú munkanélkülinek foglalkoztatására.

Beszélik azt is, hogy dr. Weizmann

Amerikába tervezett útja márciusban elmarad. Ehelyett Dél-Amerikába fog utazni, ahol megvárják, hogy látogatása esetében a következő két évben 250 ezer font sterlinget fognak gyűjteni a palesztinai újjáépítés céljaira.

Plumer megtekintette a Ruthenberg-műveket

Lord Plumer kormányzó melegen érdeklődik a megindult gazdasági konszolidáció iránt és a napokban ellátogatott több magasállású tisztviselő kíséretében a Jordán melletti Ruthenberg-művekhez. Transjordániából az ottani angol hatóságok képviselőjében állott ugyanakkor Cox kormányzó, a kormány elnöke és több katonatiszt. A vendégeket Ruthenberg mérnök és a munkavezetők fogadták. A látogatók órák-hosszat tartózkodtak a telepen, amelynek alapos megtekintése után Plumer kormányzó megelégedésének adott kifejezést az elvégzett teljesítmény fölött.

Az új közmunkák

Az új közmunkák már minden való-

színűség szerint február havában meg fognak kezdődni. Mindenekelőtt meg fogják kezdeni a jaffai utnak az építését, amely nyolc hónapig fog tartani és 150 munkást fog foglalkoztatni. A jeruzsálem—Jerichói utat már február 15-én kezdik építeni. Az építkezés 150 munkással négy-öt hónapig fog tartani. A Nik-Fara—Jeruzsálem közötti ut hetvenöt munkást fog igénybe venni három hónapra keresztül. Az akko—haifai ut, amelyre kétezer font sterlinget irányoztak elő, három-négy hónapig fog tartani 100 munkás igénybevételével. A haifai vesztegzár épületének

munkálatai 100 munkást fognak foglalkoztatni nyolc hónapon át. Az erdőirtási munkálatokkal együtt a közmunkáknál 925 munkanélküli fog tudni elhelyezkedni. Április közepétől kezdve megindul a kalkilia—petach tikvai ut, amelyről nyolc hónapon át 200 munkás fog foglalkozást találni, míg a mosafulei ut szintén nyolc hónapon át fog 200 munkásnak foglalkozást adni. A jaffai postahivatal, amelynek költségei 25 ezer font sterlingre rúgnak, egy éven át fog száz munkásnak kenyeret juttatni. A mezőgazdasági iskola felmérési munkálatait már megkezdték.

A magyar kormány elutasította Dabasi Mórincnak a numerusz klauszus módosításáról szóló javaslatát

(Budapest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A numerusz klauszus módosításáról szóló törvényjavalat tárgyalása a valorizációs vita váratlan elhúzódása miatt a jövő hét közepére tolódott ki. A kormánypárton azonban ma is beszélgettek a javaslarról és Dabasi-Halász Mórinc kijelentette, hogy módosító indítványt készített, amelyet be is mutatott a kultuszminiszternek. Ez indítvány szerint az új törvény semmiféle kategorizálást nem állapít meg, csupán kimondaná, hogy az egyetemre és főiskolákra zárt számban vehetők fel hallgatók és megállapítaná ezt a zárt számot. Dabasi-Halász Mórinc azt is kife-

jejtette, hogy az indítványt csak akkor terjeszti elő, ha a kormánynál javaslata helyesléssel találkozik.

Értesülésünk szerint a kormány részéről máris közölték Dabasi-Halász Mórincal, hogy a javaslat keresztülvihetetlen és így nem is kerül a Ház elé. A Dabasi-Halász-féle javaslat illetékesek szerint megvalósíthatatlan, mert az ifjúság létszáma hullámzik, a zárt számot tehát nem lehet törvényben kimondani, hiszen a numerusz klauszust évente kell megállapítani, aszerint, hogy mennyi az érettségizettek száma, másrészt pedig mennyi szükségletet állapítanak meg az egyes szellemi foglalkozásoknál.

A genfi Munkaügyi Hivatal nagy konferenciát hív egybe

A minimális bérek és a balesetbiztosítás ügyét tárgyalják a konferencián

(Berlin, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Albert Thomas, a Népszövetség munkaügyi hivatalának igazgatója, a napokban Berlinben tartózkodott. A volt francia miniszter nyilatkozott a sajtó képviselői előtt a legaktuálisabb kérdésekről.

— A napokban Felsősziléziában és Lengyelországban jártam — mondotta — hogy közvetlen közelből tanulmányozhassam az ottani munkásviszonyokat. Első benyomásomat Felsősziléziáról a következőkben összegezhetem: Mindnyájan azt hittük 1922-ben, amikor szíjjeldarabolták az országot, hogy elfogja veszíteni ebben az új államalakulatban egzisztenciális alapjait. Szerencsére ez az aggodás nem vált valóra. Felsősziléziában nagyon intenzíven és nagyon eredményesen dolgoznak.

Lengyelországban egészen különös viszonyok vannak. Ma a probléma ez: parlamentarizmus, vagy pedig erős állami autoritás. A lengyel pártok helyzetét ismerem, de ismerem magát Pilsudszky marsallt is, akit 1922-ben ismertem meg egy szocialista kongresszuson Bécsben és azóta többször találkoztunk. Komoly, higgadt államférfi, aki bizonyára meg fogja találni a leghelyesebb utat arra, hogy Németországgal és a többi határos államokkal a lehető legjobb kereskedelmi szerződéseket kösse meg.

Berlinben a kormány képviselőivel tárgyaltam különböző, a nemzetközi munkaügyi hivatalt érdeklő kérdésben. Így elsősorban a munkás betegségléző határozatok elismerése ügyében. A Reichsrath épen ezidőszent tárgyalja a munkásvédelmi törvényjavaslatot, amely a mi elveink alapján készült. Meg vagyok róla győződve, hogy rövidesen Amerikában, Franciaországban egyazon szellemű és a munkásság védelmét szolgáló törvény lesz érvényben.

Sir Alfréd Mond akciójáról Albert Thomas kijelentette, hogy Mond kezdeményezése nagyon hálás cselekedet és alkalmas arra, hogy a dolgozók és munkaadók közötti béke hosszú időre biztosítva legyen.

Nem hiszi, hogy Németországba a

közeli időkben szociális nyugtalanságok merülnének fel. A német birodalom munkálatai és munkásai közötti választott bíróságok intézik a felderült differenciákat és ezek a bíróságok eddig nagyszerűen beváltak minden téren.

Thomas végül megjegyezte, hogy a munkaügyi hivatal májusban nagyszabású konferenciát fog tartani, amelynek középpontjában a munkásság balesetbiztosítása és a minimális bérek ügye fog állani. Úgy véli, hogy a konferencia nagyban hozzá fog járulni a gazdasági kiegyenlítődés és szociális igazság létrejöttéhez.

Egyedüli közlekedés

Amerika, Canada, Argentina, Brazília, Uruguay stb. felé

„S. t. r. n. i. a” és „V. u. k. n. i. a”
legnagyobb, leggyorsabb expressz motoros hajók Észak-Amerika szolgálatában és „Martha Washington”
Dél-Amerika szolgálatában.

Észak-Amerikába csak 7 nap. Dél-Amerikába csak 9 nap ut az Océánon át. Az uti költség Bukarestből New York 100 dollár, vissza is beleértve. U. költség Bukarestből Dél-Amerikába 2 1/2 angol font, vissza is beleértve.

Határtól kikerül az ut csak 48 óra. Közben csak 2 határ. Mindennemű felvilágosítást és prospektust díjmentesen adunk.

Cosulich Line
Bucuresi, Calea Grivitei No. 181, v. 17
Telefon: Cosulich Line, Timişoara, Uri-ut
(Str. I. C. Braşov) 18.

— Adócsalásért perlik Coty párfőgyárost. Párisból jelentik: Coty párfőgyáros ellen feljelentés érkezett különböző adóeltérőlések miatt. A hatóságok nyomozás kiderítette, hogy a feljelentőnek igaza volt és Coty ellen megindította az eljárást.

Temesvári Sörfőzde Rt.

az ország legnagyobb és legmodernebb sörgyárának

clujii központi főraktára

hűtőteleppel és nagy műjéggyárral, a clujii pályaudvarral szemben

március hó folyamán megnyílik.

Szervező Iroda Cluj, Calea R. Ferd. 40.
Telefon 108. Sürgőny cím: Timişbere Cluj

fel

Valan meg s epe

(Bucure) Uj Kelet annak, diákszöve diákok ve a nagyvá many tag ügyminis nalizmus dotta öke és cáfolat ban véve kommün nem min hadüzene annak a vetség ve lag elfog kérahely Mint am zerek toll rescu hely ság ujab az innul eredmény

A „Cu ban Nae való toll lalkozott zéppontja vezércikk tör” és a intéz cik akft azza diákszöve ba, mert helyzetéb ziora”. ket futni zarat ki ból. Ez radt, a d általános

A kér hullámo beláthato hivatalos mában manifesz nemosak Bratiani támogató amelyne előreláth megneve ténelmél szítésébe lag. vag ködtek d miniszte dekében.

Ugy taló itél nak Bi irodalom dása. B temi fal kizárás kolással den rés sek büneket pe meg. álláspor mire ez Angeles

Aki j

A kormány azért nem felelt a diákság vádjaira, mert nem ismeri a diákszövetség kommunikéjét

Valamennyi lap fűzölte a diákszövetség memorandumát, a kormány még sem veit tudomást róla. Tatarescu miniszter szerint a kormány epelyes intézkedéssel fogja elfojtani a diákság sztrájkmozgalmát

(Bucaresti-Bukarest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Már négy napja annak, hogy megjelent a keresztény diákszövetség közleménye, amelyben a diákok vezetői nyilatkoztak, hogy a nagyváradi kongresszus előtt a kormány tagjai — nevezetesen főleg a belügyminiszterium — minél több nacionalizmusra és antiszemizmusra buzdította őket. Ducea belügyminiszter válasza és cáfolata nélkül hagyta ezt az alapjában véve rendkívül súlyos tartalmu kommunikéjét, amely kétségtelen, hogy nem minden alap nélkül való. A diákok hadüzenete egyébként csak egy fázisa annak a harcnak, amelyet a Diákszövetség vezetői a rombolásokból kifolyólag elfogott és elítélt kollegáik szabadlábrahozása érdekében folytatnak. Mint annak idején jelentettük a diákvérek többször is intervenáltak Tatarescu belügyi államtitvárnál és a diákság újabb mozgolódására az adta meg az impulzust, hogy ezek az intervenciók eredménytelenül végződtek.

fogadott. Közben azonban — a bukaresti lapok értesülése szerint, a bukaresti egyetem professzorainak többsége szolidaritást vállalt Bianuval, mire a minisztérium visszavonta előbbi határozatát és nem fogadta el a dékán lemondását. Ezzel azonban a kérdés még távolról sincs lezárva. Egyes tanárok — így első sorban az antiszemita érzelmeiről ismert Mandrescu Simion professzor mozgalmat indítottak az összes, a zavargásokból kifolyólag adott szankciók revíziója érdekében, ami viszont újabb impulzust adott a diákok mozgolódásának. A keresztény

diákszövetség vezetői el vannak szánva arra, hogy a sztrájkot megkezdik, ha a revízió nem történik meg.

Tatarescu miniszter nyilatkozata

Ma délelőtt felkerestem Tatarescu belügyminiszterhelyettesét, akihez kérdést intéztünk arra vonatkozólag, mi a kormány álláspontja a diákok kommunikéjével és a sztrájkmozgalmal szemben.

Tatarescu miniszterhelyettes a következőket mondotta kérdésünkre:

— Nem ismerem a diákok kommunikéjét, és nem tudok a kormány elleni vádakról. Annyit azonban kijelenthetek,

hogy a kormány el van határozva arra, hogy a legerősebb eszközökkel fog minden rendbontó megmozdulást elfojtani. Minden rendbontó el fogja venni büntetését és a kormány interveniált az igazságszolgáltatás fórumánál, hogy egyetlen bűnös sem maradjon szankció nélkül.

— Es mi történik akkor, ha a diákok sztrájkbalépnek?

— Az egyetemi szenátus el fog távolítani az egyetemről mindenkit, aki sztrájkolni fog. Ismétlem, semmi ok sincs a nyugtalanságra, mert a kormány szigorú utasításokat adott ebben a tekintetben az elrendelt hatóságoknak, amelyek minden körülmények között teljesíteni fogják kötelességüket. En azonban nem hiszem azt, hogy a diákság sztrájkbalépne.

Eddig szól Tatarescu belügyminiszterhelyettes nyilatkozata, amelynek energikus tónusa csakugyan megnyugtató. Hogy azonban a kormány energiájának meglesze az effektív hatása is, azt csak a jövő eseményei fogják bebizonyítani. Egyelőre tény az, hogy az újabb marasztaló ítéletek még jobban elmergesztették a helyzetet a diákság egyrészesnek sorában és a kommuniké minden valószínűség szerint megvalósításra kerül.

Aszfaltosították a nagyvárosi utcákat

...melynek költségei...
...munkáknak kenyeret...
...már megkezdtek.

Előzetes tárgyalás a bíróságon

...melynek költségei...
...munkáknak kenyeret...
...már megkezdtek.

Előzetes tárgyalás a bíróságon

...melynek költségei...
...munkáknak kenyeret...
...már megkezdtek.

Előzetes tárgyalás a bíróságon

...melynek költségei...
...munkáknak kenyeret...
...már megkezdtek.

Előzetes tárgyalás a bíróságon

...melynek költségei...
...munkáknak kenyeret...
...már megkezdtek.

Felmentették egy falu hét biráját, akik ötvenezer lejt sikkasztottak, hogy a falu érdekében megvesztegessék az agronomot

(Cluj-Kolozsvár, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy nem minden nap perben hozott felmentő ítéletet tegnap délelőtt a kolozsvári törvényszék harmadik szekciója. A vádlottak padján két öszbecsavarodott hajú, tekintélyes falusi gazda foglalt helyet. Az egyik Culta Péter, a kolozsmegyei Nagyhasas község birája, a másik Petrisor Vasile ugyarennak a községnek a kisbirója. A falusi bírák basan, lehorgasztott fővel várják a tárgyalás megkezdését. Látszik rajtuk, hogy szokatlan számukra ez a hely s amikor az elnök nekik szólítja, areuk faluhérré változik át és emberföltötti erőfeszítéseket tesznek, hogy ki ne forjjon belőlük a puritán parasztszűcsület tiltakozása. A vádirat szerint a két falusi bíró el-sikkasztott ötvenezer lejt, amit a falu népe bizott rájuk, hogy a földmérés ideje alatt a faluban földméréseket végző Mihalescu agronomnak adják át.

...nacsot adta, hogy egy kollektiv bűnvádi feljelentést tegyenek a sikkasztással gyanúsított barók ellen.

Cultaék időközben harmincezer lejt

Meg kell vesztegelni az agronomot

Az ötvenezer lejnek különben előzménye is volt. A birtokkiszajátítások idején ugyanis az erdős vidéken elterülő Nagyhasas községet kihagyták a számításból s a falu népe nem kapott volna földet, ha valakinek nem támad az az eszméje, hogy a járás agronomját megvesztegessék. A falusi gazdák csak nehezen adták össze az ötvenezer lejt, végül a község tehetősebb gazdái nagyrehezen összeadtak huszezer lejt, amit Culta bíró el is juttatott Mihalescu agronomnak, aki azonban erről nem tudott sem nyugtát, sem elismervényt. Culta nem igazoltatta a falu népének a pénz átadását. Mire összegyűlt a hiányzó harmincezer lejt, a faluban arról kezdtek suttogni, hogy Culta bíró Petrisor kisbiróval elitta a pénzt s nem adta át Mihalescunak. A falusiak azért mondhatták ezt, mivel az agronomnak legkisebb gondja is nagyobb volt annál, hogy földet osszon ki a nagyhasasiaknak.

A falu népe nem hagyja magát

A nagyhasasiak mind fenyegetőbb magatartást tanúsítottak a két bíróval szemben és már-már arra került a sor, hogy a két szerencsétlen, ártatlan embert meglincolják és házaikat lángba borítsák, amikor a vesztegetési ügyet megneszelte a körjegyző. A jegyző nyugalomra intette a falu népét és azt a ta-

...visszaadtak a falusiaknak, azonban a per hivatalból tovább folyt.

A törvényszék mai tárgyalásán a bíróság igazoltnak találta a két bíró vallomását, mely szerint huszezer lejt Mihalescu agronomnak adtak át, minek következtében mindkét vádlottat felmentette a vád és annak következményei alól.

Az ítélettel meg lett erősítve, hogy a huszezer lejt Cultaék Mihalescu agronomnak adták át ajándékképpen, de a agronom ugylátszik mégis ártatlan.

Összeomlott egy berlini bankcég, amely ötvenszázalékos kamatot fizetett

Hét személyt letartóztattak, egy ügyészt és egy kormánytanácsost fől függesztettek állásukból

(Berlin, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A német birodalom nagy szenzációjává dagadt az „Allgemeine Lombard- und Lagerhaus” botránya. A rendőrség tegnap letartóztatta a bank hét alkalmazottját és igazgatóját, Paul Bergmann. A rendőri nyomozás megállapította, hogy a cég közel ezer embert károsított meg a legkülönbözőbb családokkal. A kár, amelynek összegét pontosan nem lehetett megállapítani, hozzávetőleg ötven-hatvan millió márkára rug.

mölcsöző vállalatokba fektetni hanem minden pénzt fényűző életmódjára poszeolta el. Egy ismert német nagybirtokos birtokát félmillió márká erejéig terhelte meg azért, hogy Bermannak rendelkezésre bocsássa a pénzt, amely után a szőlőművelés 48 százalékos kamatot ígért. Az ügybe különben egy ismert berlini könyvszakértő is bele van keverve, akinek manipulációi tették lehetővé a nagy-szabású csalás-sorozatot.

Bergmann ugy követte el a csalásohat, hogy nagy kamatok ígérével csábított betevőket a bankjába. Egy ideig az újabb betétekből fizette is a horribilis kamatokat, amelyek 30-tól 50 százalékgig terjedtek. A betevők verburálását a vidéken és Berlinben ügynökökkel bonyolította le, akik rendszerint magas províziót kaptak. Érdekes, hogy Bergmannról köztudomású volt, hogy család miatt héthónapi fogházat ült és 1923-ban Berlin egyik külvárosában egy bankja már összeomlott. Akkor Paul Bergmann megszökött és másfél évig nem lehetett megtalálni. Amikor ismét megjelent a német fővárosban, gyorsan elvált feleségétől, nőül vette egy gazdag szállodatulajdonos leányát, a hozományból pedig megalapította az „Unter den Linden” uton az „Allgemeine Lombard und Lagerhaus” című vállalatát.

A csalásukat megkönnyítette még az a körülmény is, hogy dr. Jakoby nevű berlini államügyész kedvező referenciákat adott a felelőknek Bergmannról. Dr. Jakoby a hozzáfordulóknak leveleket írt, amelyben közölte, hogy személyesen ismeri a Bergmann-céget és ő maga is betevője a bankháznak, amely pontosan kifizette az esedékes kamatokat. Hasonló jó referenciákat adott dr. Sennewald kormánytanácsos. Ezeknek köszönhető, hogy akkor, amikor Németországban a legnagyobbfokú pénzügyi uralkodott, a Bergmannokhoz valóságga omlott a pénz. Ezer márkától százezrekig adtak: munkások, kisiparosok, földbirtokosok, gyárosok pénzét ennek a szőlőművelésnek. A rendőrség megkeresésére azonnal föl-függesztették állásából ugy dr. Jakobyt, valamint dr. Sennewald kormánytanácsost. A letartóztatottak sora ezzel még nem merült ki, mert minden valószínűség szerint újabb letartóztatások fognak következni.

A betevők között minden társadalmi réteg képviselve volt. Két német gróf egy millió márkát bizott a szőlőművelés kezére. Megállapítást nyert, hogy Bergmann az elcsalt pénzeket nem is igyekezett gyű-

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

Aki jó, tiszta és izletes kenyeret akar, fogyasszon HELLMANN-féle kenyeret. Vigyázzon a HELLMANN jelzésre

Zulukaffer-egyetem

Arany banánfák tövében egy évszázaddal ezelőtt, még boldog semmittevésben élt a zulukaffer. Fekete bőrén az afrikai négernek kacagva szaladt végig a tropikus napsugár, zengett az üstdob és vad, konvenciózus kötelmek által nem fékezett szerelmi mámor részegítette meg a párokat.

A mámorból való keserű ebredés akkor kezdődött, amikor fehér emberek tették be lábukat a sötét Afrika rengetegeibe és a civilizáció és kultúra nevében rabszolgasorsba süllyesztették a fekete embereket. A fehér embereknek e modern rabszolgaság felidézésére egyetlen jogcímük az volt, hogy a zulukaffereknek nem fityegett puská a vállukon, nem öltözködtek európai divat szerint és nem az ő nyelvükön dicsérték az Urat, aki pedig — írva vagyon — minden embert, tehát a néget is, a saját képémsára teremtette.

A belga, a francia és angol imperializmus kauszokgyűjtésre fogta be a zulukaffereket, akik az európai civilizáció még nagyobb dicsőségére, egyszerre pusztulni kezdtek. — nem csoda: már a banánt sem kapták ingyen s ezenfelül az európai ember különféle venerikus betegségekkel inficiálta őket.

A tam-tam méla ütemei egyre szomorúbban hangzottak fel, ezzel szemben a fehér ember pénzszájkai hihetetlen gyorsasággal nőttek. A fehér ember, aki otthon minden választási kortesével a szabadság, testvériség, egyenlőség jelszavát üvöltötte, Afrika ősréngeteiben a legvértízűbb egyenlőtlenséget emelte törvényé; a humanista, aki otthon a halálbüntetés ellen emelte fel szavát, az afrikai tömegmészárlásokat mint természetes dolgokat könyvelte el.

Az európai fehér ember szédült számításából azonban egyetlen lehetőséget kihagyott. Gögje és antropomorf ostobasága elhitette vele, hogy a néger nem olyan ember, mint ő. Még a fajelmélet ellenfelei is, a négerre vonatkoztatva, felfüggesztették „felvilágosodottságukat” és — miként sok országban a zsidót — szabad prédának tekintették a zulukaffereket.

A valóság azonban rácafozt ismét az európai elképzelések „realitásaira”. Bebizonyosodott, hogy a civilizáció és kultúra, melyet az európai ember fölénye csillogtatására és eredendő gonosz ösztönei dokumentálására cipelt be az ősréngetekbe, olyan fegyver, amely visszafelé is elszülhet.

A nagy francia-néger író, René Maran bizonyította be először az ámuló európai emberiségnek, hogy a néger, ha akarja, ha megvan hozzá az akarata, éppúgy tud rni, alkotni, meghatni és ítéletet mondani, mint az európai ember, legföllebb emberiebben, mert eredendően hiányzik belőle az európai ember civilizált kusszák mögé rejtett kegyetlensége, az pari-feudális társadalom hatalmi mánora és konvencionális hazugságokra pített képmutatása.

René Maran után most újabb jelentős személy adja tudtúl a világnak, hogy a zulukaffer „felébredt”. Délafrika ősréngetei és tisztái mellett zulukaffer-egyetem épül, melyet a négerek saját rejtőbűbűjével emelnek és amelyen a néger fiakat mindent meg fognak tanulni, amiket nevében rajtuk a legborzalmasabb kegyetlenségeket követték el.

Nem lehet, hogy az európai értelemszerűen vett tudás jobb és különbé fogja a zulukafferek népét. Sőt nem lehetetlen, hogy e természeti nép tisztán, mert önkéntelen szabadságszeretettel és rkölését az európai tudás-rendszert meg fogja rontani. És mégis, ennek ellenére, felkészen kell üdvözölni a zulukaffer-egyetemet. Üdvözölni kell azért, mert az európai rabszolgatartók gögijét csak azokkal a fegyverekkel lehet legyőzni, amelyekkel ezt ők érvényesítik. Meg kell fosztani a leigázókat attól az illuziótól, hogy a fizika törvényei, melyek a nagy mindenséget uralják nemcsak a fehér emberiségre érvényesek, hanem minden teremtettt élőlényre. Meg kell tanulniok a zulukaffereknek, hogy a fétisként imádozott európai jogrendszerek a mindenkori hatalom bölcselői szószal leöntött országának szankcióit foglalják ma-

gukban, tehát efemer jellegűek s így nem is örökkévalók. Meg kell tanulniok, hogy a szellem, mely a mindenségből kisugárzó titokzatos szikra, nem kimonddottan fehér írástudók homloka mögött tanyázik s épen az igazi szellem az, mely tiltakozik minden elnyomás ellen. Üdvözölni kell a zulukaffer egyetemet, mert lehetőséget nyújt az emberi génusz új színű és új fényű megnyilatkozásának s a kulturák egyetemességébe beiktatja a zulukaffer-gondolatot és érzés-

világot is. Üdvözölni kell, mert a tudomány valóban hatalom és elsősorban hatalom a hatalmaskodás hatalma ellen, mely mindig és mindenütt emebertelen. Amióta a tudomány megszületett, az európai emberiség mindenütt elnyomásra és saját anyagi pozíciója megerősítésére használta fel. De a tudásnak meg van az a jó tulajdonsága, hogy a tudatlanok között is felkelti a kíváncsiság szellemét és ők is tudni akarnak. Igaz: e kíváncsiság által elvész dus és termékeny

naivságuk paradicsoma, de hiszen ez megszűnt már akkor, amikor a banánból árucikket csináltak a derék fehérek. A visszatérés utja a paradicsomba elvesztett a zulukafferek számára, de legaiább a tudás révén kiharcolhatják európai értelemben vett embert voltukat. Megtanulják, hogy az ágyu nem ördögösség, a villanyáram nem csoda, hanem eszköz, amellyel védekezni lehet, sőt kell — az elnyomó európai ember ellen.

Salamon László

Voinov bukaresti egyetemi tanár szerint Cuza és Paulescu a román kultúra kárára lelki anarchiába kergetik az ifjúságot

Néhány szemelvény az antiszemita egyetemi tanárok előadásából

(Bucuresti-Bukarest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A bukaresti sajtó hasábjain, közvetlenül a diákkongresszus gyászosemlékeztető eseményei után felmerült a kérdés: ki a felelős — végső fokon az öt év óta tomboló antiszemita brutális elfajulásaiért. Egy morális per indult meg a rendbontók felbujtói ellen és ezáltal nem az életbiztonságukban veszélyeztetett zsidók, hanem a román intellektuális élet reprezentánsai azok, akik felemelték szavukat az öt éves antiszemita uszítás tettesei ellen. A lavinát Boila professor bátor szenátusi interpellációja indította meg, amelynek talán egyetlen igazi eredménye az a cikk volt, amit a szélsőséges nacionalista politikát folytató „Cuvantul” hasábjain látott napvilágot. A cikk írója Voinov bukaresti egyetemi tanár, aki a román antiszemita annaleseiben még soha nem tapasztalt nyíltsággal rántja le a leplet Cuza és társainak üzeméről.

A diákság lelki anarchiája

„A bünösök” a címe Voinov professzor cikkének. „A művelt ember nemcsak hogy nem maradhat közömbös a lelki anarchiánál azzal a szomorú látványával szemben — írja a professor —, amely a romániai diákság egy részénél megnyilvánul. Parancsoló kötelesség az, hogy a kérdést hidegvérrel analizáljuk és megmondjuk ebben az évék óta vajudó kérdésben azt, ami a szintizista igazság.” Ezután azt mondja a cikkíró, hogy egyetlen pártpolitikai szervezetnek sem tagja s így teljes objektivitással mondhatja meg véleményét ebben a kérdésben.

„A diákszavargások — folytatja Voinov professor — nemcsak hogy szinte ritmikusan ismétlődnek meg, de egyre szélesebb méreteket is öltenek s nem kell profétának lenni annak megállapításához, hogy valósággal polgárháború készsében állunk. Két tényező áll egymással szemben. Az egyik a tanuló és egyetemi ifjúság, amely egyre nagyobb számban érzi szükségét annak, hogy tanuljon és fejlődjék. Jönnek az ország minden sarkából, jórészt szegény és a mi társadalmi rendszerünk jellemző törvénytelenkedésektől és erőszakoskodásoktól már is megundorodott, primitív, sokszor brutális érzelmeket viselő lelkek, de a jó és a szép magvait is szívükben hordják. A másik oldalán az adminisztráció áll, amelynek szent kötelessége az, hogy ezt a szélsőséges érzelmeket önmagában tartó ifjúságot nevelje.”

„Aki meglátogatja valamelyik román minisztériumot, meggyőződhetik róla, hogy a zsenge ifjúságnak a közigazgatással való első érintkezése nem lehet a legkellencebb. Az emberek ridegek, brutálisak és hazugak és lábbal tiporják a törvényeket és szabályzatokat. Az egyetemre kerülő ifjú rövidesen megtudja idősebb kollégáitól, hogy egy-egy diplomatikussal kéresem hallatlan eredményeket lehet elérni és egy protekciós vizitkártyával hamarabb lép át a demokráta miniszter irodájának küszöbét, mint az előszobában órák hosszat várakozó professzora.

Cuza, a plagizátor

„Es a diák ember szeretne lenni. Ahhoz, hogy emberré váljék tanulnia kell.

Feliratkozik például a jasi egyetem jogi fakultására és találkozik A. C. Cuzával, az illusztris nacionalistával. Nem tudja, hogy Cuza tanár egy plagizált értekezés révén lett professor és áhitattal hallgatja a tant, amelyet fentnevezett ur a román egyetemek szegényére már évek óta terjeszt kifejező „zsidós” mimika kíséretében, a zsidó imádkozás gesztusait utánzóva a katedráról. Legalább 30 esztendőn keresztül tartott a román kultúra oltárának ez a meggyalázása.”

„Mit tett ezalatt az idő alatt a felsőbb hatóság? Cuza egész tevékenységének ideje alatt szoros összeköttetésben állott a közoktatásiügyi miniszterekkel. A diákmozgalmak idején Anghelcsu dr. elküldte hozzá Valaori professzor-közoktatásiügyi miniszteriumi államtitkárt, hogy tárgyaljon vele, Cuzával, a zavargások fő nökövel, a diákok lecsendesítéséről. Ugyancsak Anghelcsu miniszter ajánlotta fel Cuza fiának, aki szintén jasi professor, az egész jogi fakultás feletti tényleges uralmat és törvényellenesen egyetlen embernek — és ez az egyetlen ember a leghevesebb atinszemita agitátor fia volt — adta át az összes üresedésben lévő katedrák helyettesítését.”

Cseberből, vödörbe

„Tegyük fel azonban, hogy a fiatal román intellektuel normális és becsületes lény és ösztönösen felháborodik ennyi szellemi aljasság láttán, lehet, hogy pozitívabb természetű, csak tanulmányai érdeklik és ezért elhagyja Jasit. Bukarestbe jön, hogy medicinát tanuljon. Itt viszont Paulescu professzorba ütközik, Cuza statisztájába, aki a fiziológia helyett évek óta a jesusizmusu mérgét oltja be az ifjúságba. Számos közleményéből: „A négy szenvedély”; a Korán, a talmud és a szabadkőművésesség, melyeknek szennyes tartalmát nagyképen bölcselői fiziológiának nevez. Kvalitásuk és szellemük jellemzésére elegendő lesz azokat a sorokat idézni, amelyeket „Az átok” foglalt magába és amelyeket azokra a románokra ordítja, akik nem vallják az ő eszméjét.”

„Mely sebek, hosszú és féltelmes betegségek jöjjenek rá. Szívük ki a zsidók még a gerincvelőjét is és miután szegény és nyomorgó lett, adják el ugyanazok a zsidók — más zsidóknak, akik halálthozó szennyel táplálják...”

„Angyal szépségű gyermekecskét, feszítsék meg a zsidók, oltás ki egész vérért és tüdeljék tele vastag, éles szegekkel...”

„Imádozt lányát, drága huját becsületen tette meg egy körülmélt és végül ez a zsidó, vagy egy másik csukja be egy örömtanyára... Amen.”

A teológiai fakultáson

„Es mit tesz ismét a felsőbb iskolaügyi hatóság? — írja tovább Voinov professor. Anghelcsu egy szerencsés véletlen folytán kollégája az orvosi fakultáson Paulescunak. De nemcsak hogy nem teszi meg a szükséges intézkedéseket, hanem laboratóriumának preparatóriául a zavargók egyik vezérének alkalmazza. Es ugyanz az Anghelcsu professor tárta el

azt is, hogy a diákmozgalmak egyideig Reiner professor személye körül tozódjanak, aki egyike legkiválóbb professzorainknak s aki a tudománynak szentelte az egész életét.”

„Tegyük fel azonban, hogy az összes viszontagságok ellenére, amelyekben a román ifju keresztül ment, misztikus szelidségek folytán még mindig ellenáll. Ott hagyja a medicinát és a teológiára irakozik be. Itt a „keresztény morál” tanulmányával találja magát szemben és azt olvassa belőle, hogy szabad embert is ölni, „mert megölte őt, nem az ő életét vettem el, hanem megvédtem a magamét.” Az emberölésnek ez a missziója egész életén keresztül követni fogja, mert megeshetik, hogy majdan ugy fogja prédikálni a tant...” ahogy nekem a professzoraim előadták, Amen...”

„Csak az iróasztal választ el bennünket”

A felsőbb hatóságok mégis úgy találják, hogy minden rendjén működik. De gondolt is valaha a kulturális propaganda valamelyik szövegője arra, mi minden történik annak az embernek lelkében, aki ilyen környezetbe kerül?

De ha csak ennyi volna! Egyrésztől azt zengik a fülebe, hogy ő a nemzet reménye, a világ szemei csüngenek rajta, hogy csak akarnia kell és tudni fog és ezáltal tulozzák el egy a személyét, hogy az önkritika minden nyomát kiöli belőle. Antiszemita zavargások súlyos pillanataiban audiencián fogadják és maga a közoktatásiügyi miniszter mondja neki, hogy „a köztünk lévő iróasztal az egyetlen dolog, ami elválaszt egymástól...” Ugy a közoktatásiügyi, mint a belügyminisztérium külföldi propaganda-utrá küldik, jeentős összegeket adnak neki az egyetemi szenátus előzetes meghallgatása nélkül, hiszen épen most itélkezünk egy olyan ügyben, amelyben Anghelcsu, Duca és mások 242 ezer lejjel szereltek fel négy diákokat, akik gyalázatosan kompromittáltak az országot Itáliában. Mellőzve a törvény és az egyetemi szenátus tekintélyét, Duca és Anghelcsu urak csaknem az iskolai év elején kongresszusokat engedélyeznek, mint amilyen a szegénytelek nagyváradi kongresszus volt, úgy hogy jónak találtuk ezt a kompromittáló megállapítást kihagyni az egyetemi szenátus kommunikációjából.”

„Es látja a román ifju, hogy a zavargásokban leginkább kompromittált kollégáit visszaeső bünösöket, a tényleges agent provokátorokat rendszeresen és előszeretettel mentik ki az ügyekből, mert ők képviselői a politikai irányynak, amely szent és sérthetetlen és amelyet ártatlan diákok elítélése árán is meg kell tartani.”

Voinov professor a következőkkel végzi cikkét:

„Azokhoz fordulok tehát, akiknek megadottat magukba szívni a nyugati civilizáció tisztá fényét és kérem, válaszoljanak nekem tisztá lelkiismerettel: Mi lett volna belőlünk, ha ilyen feltételek mellett növekedtünk volna fel? Es kik a bünösök?”

Hirdessen az „Uj Kelet”-ben

INNE

A newy amerikai városban kocsiszínel nosaiknak. dezdekett.

Olyan t nemcsak a nem a vez nem ingy autóban.

Bármily földése, ede szobás aut relve mind fajta kocs nyúszzerrel. Az illesek nek s ra (Nappal au

A newy vil van. Iyen. Ide autó, mint az autós ba, este ba, nem n vendéglős szik, ugyk Termész egy egész borbélyvizi

Don Qu ton: a vitá gol író, ak mnsnak. Különös u belül azt l dottnak, társadalmi gosodottai zad s az surlódások meg, mint

A Seaw Seawood, samund ne hogy a vá közénkori adóit az egyik sze ezért kir akokból n kastély kö je urat. a műveltség tott. A tozzalát a az. I átv ábizzák a a darab

De mi t iz előadát em akar em gyvan lik ennek tyra, ha rdeklődik Nemsok gyverter lattvalóit ányozza a elői köze Elláborod érgitaira erdbontó ródja sze De mikor érvényesze egy az a ik magat illeszt ne örvényve ekik. M s az emb

Tizora ei Sobot, ényvzőt tezmóto gvmástól asztalata rre a a legirta a tely a kö 1. Tírje kat.

INNEN-ONNAN

A newyorki autótábor. Az autótábor amerikai találmány. Legtöbb amerikai városban már régóta állnak a pompás kocsiszinek a gépkocsiknak és tulajdonosainak. Ujabbban Newyork is berendezkedett.

Olyan táborról van szó, melyben nemcsak az autót lehet elhelyezni, hanem a vezetője is szállást kaphat, majdnem ingyen s ott aludhat magában az autóban.

Bármilyen gyors is az autópár fejlődése, eddigéig csak gyéren látni hálószobás autót, melyek föl vannak szerelve minden kényelemmel, de az a fajta kocsis már rem ritka, melyet könnyűszerrel át lehet alakítani ágygyá. Az ilyenekre két szalmazsákok terítékek s rajta elaludhat két személy. (Nappal autó, éjjel ágy.)

A newyorki autótábor a városban kívül van, festői, könnyen elérhető helyen. Ide irányítja az utiát minden autó, mint valami szárazföldi kikötőbe: az autós nappal benn ebédel a városban, este kocsiával visszatér a táborba, nem nyújtja meg magát a drága vendéglősökkel, hanem kocsiában alszik, nehogy lehuzza függönyeit.

Természetesen a tábor körül már egy egész új város keletkezett, fürdők, borbélyvizek, sőt mozik is.

Don Quijote föltámadása. Chesteron, a vírázó, ragyogóan szellemes angol író, aki a keresztény demokráziának, szabadelvűségnek harcosa, különös új regényt írt, melyben körülbelül azt bizonyítja, hogy az elmárodottnak, sőt ének hirdetőt középkor farsadalmi tekintetben sokkal fölvilágosodottabb volt, mint a huszadik század s az emberek közötti kérdések, sürdélások is könnyebben oldódtak meg, mint manapság.

A Seawood arátságban lakik Lord Seawood, a politikus és kereskedő. Románud nevű leányával. Ez a leány, hogy a vakáció unalmát elűzze, írt egy székelyi fűgő darabot s elő akarja adni az ötödik idős vendégekkel. Az egyik szereppel barátját, a szocialista vezető királyt meg, de az lelkiismereti skandál nem fogadja el, így tehát a leány könyvtárnokát kéri meg, Hercegnét, aki eddig csak az ősi népek nyelvével és szokásaival foglalkozott. A könyvtárnok most lázasan roszál a középkor tanulmányozására. Látni buzgalmát, a mi kedvelők ábrázolják a fűgőre. A királyt játsza a darabot nagy sikerre viszi.

De mi történik később? Miután vége az előadásnak, a jámbor könyvtárnok nem akar levetkőzni, továbbra is kily gyönyörű viselkedik. Híre futamlik ennek a különös eseménynek, anyrva, hogy maga a miniszterelnök is érdeklődik iránta.

Nemsokára a könyvtár középkor irodateremébe alakul, a király az hivatalát a hűbériség jegyében koronozza. Ellenben ha támad. Alttől köztül kitor a sztrájk. A király elhárítottan tiltakozik ellene, felütagra hivatkozva letartóztatja a embontókat, hogy annak rendje és róde szerint törvényt lsson fölöttük. De mikor az ellenszegülők a középkor irodánszék elé kerülnek, kiderül, hogy az akkori törvények a sztrájkok magatartásában semmiféle rendelést nem látnak, sőt a bíró — a törvények értelmében — igazat is ad nekik. Minden rendbe jön a megértés s az emberszeret nevében.

Tízparancsot az elváltás ellen. Joseph Sobat, a chicagói legfelsőbb törvényszék bírja hét év lefogsáta alatt tiszorfezer házaspárt választott el egymástól. A bíró urnak tehát nagy tapasztalata van ezen a téren. Nyilvánra a tapasztalatára támaszkodva jegyrt a házasság tízparancsolatát, mely a következőkép hangzik:

1. Tűrjétek és tűrtőzessétek magukat.

2. Együtt dolgozzatok, együtt örüljétek az életnek s együtt öregedjétek meg.
3. Kerüljétek minden civakodásra vezető alkalmat.
4. Tűstént szüntessétek meg minden félreértést, hogy a csip-csup patvarok ne növekedjenek hegyekké.
5. Mindig őszintén beszéljétek s akkor meg fogtok egyezni.
6. Az otthon oszlopa a rokonszenv,

- a jókedv, a kölcsönös megértés.
7. Vidáman köszöni jóreggelt és minelőtt lefekszel, még vidámabban mondj jóéjszákát.
8. A házafelek osszák meg egymás között a felelősség terhét és az örömet.
9. Éljetek a saját házatokban s ne törődjétek azzal, hogy nem valami fényes, hanem inkább gondoljatok arra, hogy a sajátotok.

10. Lefekvés előtt vizsgáljátok meg lelkiismereteket, vessetek számot azzal, mit csináltatok napközben. Az ilyen lelkiismeretvizsgálat után jól fogtok aludni s vidáman, rossz emlékek nélkül ébredni...

Igy a chicagói bíró. Hogy lesz-e fogantja ennek a sok kenetes bölcseségnek, az kétes. Az elvált férjek bizonyára még jobb tízparancsolattal szolgálhatnának — másokkal.

Drákói szigorú rendeleteket hoz az új közegészségügyi törvény

Orvosi vizsgálat alá vetnek minden nemi „gyanust”. Hat hónapon belül bezárják a nyilvános házakat

(Bucuresti-Bukarest, febr. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A közegészségügyi miniszteriumban most készült el az új közegészségügyi törvény, amelynek egyetlen célja és rendeltetése a nemi betegségek leküzdése. A törvényjavaslat már évek óta előkészítés alatt áll, megszavazására azonban csak most kerül sor. Az új törvény egész sereg drákói szigorúságu rendelkezést hoz, amelyek arra vannak hivatva, hogy széleskörű preventív intézkedésekkel akadályozzák meg a nemibetegségek garázdálkodását, és amelyek közül kétségkívül a legérdekesebb az, hogy Csehszlovákia, Ausztria és más nyugati államok mintájára az új törvény Romániában is megszünteti a nyilvános házakat.

Szociális szempontból kétségkívül nagyhorderejű az a rendelkezése a törvénynek, amely minden egyénre kötelező érvényvel írja elő, hogy nemi betegségét kezeltesse. Az állami intézmények teljesen ingyenesen kötelesek gyógyítani a szegényebb betegeket és az állami bakteriológiai intézetek ugyancsak teljesen ingyenesen tartoznak a szükséges analízist megcsinálni.

A nemi betegségek tudatos terjesztőit az új törvény hat hónaptól egy évig terjedő börtönbüntetéssel sújtja, amely ugyancsak nyugati mintára alkalmazott szankciója a fertőző betegségek terjesztőinek. A törvény figyelme külön kiterjed azokra a szifilitikus asszonyokra, akik gyermekek szoptatását vállalják magukra és ezeket egy hónaptól hat hónapig terjedő börtönnel, 5000, 10 000 lejes pénzbüntetéssel sújtja. Valószággal forradalmi az az újítás, amely parancsolóan előírja a vendéglők, hotelek, cukrászdák női személyzetének orvosi ellenőrzését, amelyet természetesen, hogy a varieték, manikürösök, a fürdők alkalmazottainak kötelező orvosi vizsgálatát is elrendelik. Kiterjed azonban a törvény figyelme az internátusok, gyermekmenhelyek alkalmazottaira is és nem kiméli a professzionista táncosokat, a charleston-fűletnek ezeket a szomorú kreatúráit sem.

Az új törvény megszünteti a nyilvános házakat a törvény életbelépésétől számított hat hónapon belül. Szigorúan megtiltja, hogy magánosok találkahelyeket rendezzenek be és lakásuk-

ban efféle örömöknek helyt adjanak, még abban az esetben is, ha a lakások ebből semmilyen anyagi hasznot nem látnak. A törvény ellen vétőket 500—10 000 lejel sújtja a törvény. A kerítőknék 1-től 3 évig terjedő börtön, 10 000—50 000 lejes pénzbüntetést ír elő a törvény.

Az új törvényjavaslat elkészültével kapcsolatban az Uj Kelet munkatársa felkereste ma délelőtt Inculetz közegészségügyi minisztert, aki kérdéseinkre a következőket mondotta:

A jásii hatóságok eljárást akartak indítani a megsebesült nemzetiparasztpárti képviselők ellen

A nemzeti parasztpárt felkészül fogarasra

(Bucuresti-Bukarest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A nemzeti parasztpárt parlamenti tanácsa ma hosszas megbeszéléseket folytatott a fogarasi nagygyűlés előkészületeire vonatkozólag. Nagy aggodalommal néznek a gyűlés elé, mert attól tartanak, hogy a választások alkalmával is oly harciansnak mutatkozó fogarasi parasztság ezáltal még annyira sem fogja nyugalmát megőrizni. A kormány különben hatalmas esendörkésültséget koncentrált Fogarasba.

A „Curentul” értesülése szerint a hatóságok intézkedéseket foganatosítottak, hogy a környékbeli parasztságnak a gyűlésre való özőnlését megakadályozzák.

(Bucuresti-Bukarest, február 2.) A mai „Dreptatea” szerint a jásii hatóságok, hatóságértés miatt pert akartak indítani Michlache, Macarescu és Costachescu nemzeti parasztpárti képviselők ellen, kik tudvalevőleg meg is sebesültek a jásii nagygyűlés előestéjén. A kormánynak azonban aggályai támadtak és utasította a hatóságokat, hogy álljanak el a per megindításától.

Békés megegyezéssel ért véget Bársony professzor hírhedt antiszemita végrendeletének pöre

(Budapest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy feltűnést keltő és évek óta huzódó pör nyer ma békés uton befejezést. Ismeretes még Bársony János elhunyt egyetemi tanár végrendelete, amelyhez fogható írást eddig nem szerkesztettek. Bársony János az egyetem szülészeti klinikájának volt a vezetője és az utóbbi évtizedekben tevékeny tagja a magyar fajvédő csoportnak. Nagy antiszemita híreben állott és halála előtt végrendeletet, amelyben minden vagyonát kiskoru Éva leányára hagyta. A végrendeletben volt egy kikötés, amely a következőképen szövege: „amennyiben leányom zsidóhoz megy feleségül, vagy olyan emberrel köt házasságot, akinek ereiben zsidó vér folyik, úgy minden vagyonom rokonaimra és az egyetem jóléti intézményeire száll”.

Bársony özvegye kiskoru leánya nevében megtámadta a végrendeletet. Ügyvédje terjedelmes beadványban mutatott rá arra, hogy a tanár végakarata erkösetelen, mert meggátolja leányát abban, hogy ahhoz menjen férjhez akit akar. Az ügyvéd érvel felhozta, hogy a tudomány mai állása mellett lehetetlen pontosan megállapítani, kinek az ereiben folyik zsidóvér. A rokonság ügyvédje viszont arról igyekezett meggyőzni a bíróságot, hogy vannak biztos módszerek, amelyek kimutathatják, hogy kinek a vérében folyik zsidó vér és utalt M hely tanár, az ismert fajvédő vezér ki-

sérleteire, amelyeket minden tekintetben megbízhatónak és tudományos értékűnek tart. Az özvegy jogi képviselője erre M hely véleményét szembelyezte a világ leghíresebb biológusainak s tudósainak a véleményével. Ezek a szakvélemények kimutatták, hogy vérpróba útján lehetetlen megállapítani a vérről, hogy az tiszta keresztény vagy pedig zsidóval kevert keresztény, esetleg tisztán keresztény vér. A vér vallást vagy származast nem mutat ki, csupán betegséget és fertőzést. A bíróságnak a közeli napokban kellett volna ítéletet mondani az érdekes és kétségtelenül egyedülálló pörben, azonban ítéletre nem kerül a sor, miután a pereskedő felek egyezséget kötötek egymással. Az özvegy a vagyon egy jelentős részét átengedi az egyetem gondnokságának azzal a kikötéssel, hogy ha leánya zsidóhoz megy feleségül, úgy a vagyonrészt az egyetemre száll, ha azonban ennek az ellenkezője következik be, úgy az egyetem köteles az összeget a leányának visszafizetni.

— Öregviték lett, mert beteg volt. Zombórhól jelentik Diner Henrik huszonöt éves nevénkai gazda szombaton reggel szüleitnek lakásán, a kocsi szinben leakasztotta magát. Diner, aki az utóbbi időben megbetegedett, többször panaszkodott hozzátartozóinak, hogy nem bírja el a betegségeit és bugyilkos lesz.

Butorárszállításra

határoztuk el magunkat hogy üzemünk munkasait foglalkoztathassuk ha tehát:

olcsó és jó butort

Bösendorter, Stngl. Wirt. Productivgenossenschaft és Hoffmann

zongorát, pianinót,

akar vásárolni ne sajnálja az utat Marosvásárhelyre és tekintse meg

Székely és Réti

butorgyár rt.

határozás aktaráit Hútképes egyéneknek kedvező fiz. tess. feltételek

anár
román
ker-

temi

szociális szempontból kétségkívül nagyhorderejű az a rendelkezése a törvénynek, amely minden egyénre kötelező érvényvel írja elő, hogy nemi betegségét kezeltesse.

Az új törvény megszünteti a nyilvános házakat a törvény életbelépésétől számított hat hónapon belül.

Az új törvény megszünteti a nyilvános házakat a törvény életbelépésétől számított hat hónapon belül.

Tízparancsot az elváltás ellen. Joseph Sobat, a chicagói legfelsőbb törvényszék bírja hét év lefogsáta alatt tiszorfezer házaspárt választott el egymástól.

Uj Kelet-ben

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zs dóság napilapja.
Főszerkesztő: Dr. Marton Ernő.
Felelős szerkesztő: Jámbor Ferenc.
Az Uj Kelet cikkei k utánnyomását csak a kiadás megjeleésével engedjük meg.

A kolozsvári zsidó menzáért

Az Uj Kelet hasábjain beindított országos segélyakció eredményt hozott. Az erdélyi zsidóság felügyelt hívé szavunkra és a nélkülöz zsidó diákok részére lassan-lassan összegyűlnek az adományok, amelyek lehetővé teszik, hogy fiataljaink tovább folytassák tövises útjukat a bizonytalan boldogulás elé. Vanunk még Erdélyben is igazi pártfogói és nagylelkű barátai a zsidó ifjúságnak, akik a szokásos kis pénzösszegek meghaladó sumákkal járulnak hozzá a zsidó diákmenza felszereléséhez.

Ma rövid háromsoros levelet hozott hozzánk a posta, amelyben Tolisz Rezső, lemesvári vezérigazgató, az üzleti levél száma slánsában értesíti szerkesztőségünket, hogy a levéllel egyidejűleg 20.000 lejű küldött be a Kolozsváron nyomorgó zsidó diákok számára. Tolisz Rezső, a Temesváron nagyrabecsült és állatános szerzetnek örvendő filantrop most is bebizonyította, hogy egyéni érdekeken túl van valami, ami mégis csak egyéni tesz bennünket zsidókat és ez az egymáshoz ragaszkodásunk, amelyre talán ma nagyobb szükség van, mint valaha is volt.

Tolisz Rezső mellett dr. Rosenthal Mór, ugyanezek lemesvári zsidó ügyvéd az, aki jórészt nem kimélve, járta össze ismerőseit és a múlt kimutatásunk beküldött 14.600 lejes gyűjtését egy újabb 5400 lejes küldeménytel 20.000 lejre egészítette ki. Így Temesvár alaposan kivette a maga részét a diákmenza akcióból, mert az eddig begyűjtött 50.000 lejből csak a fennmaradt 10.000 lejt adományozták Erdély több városának zsidói. Erdély zsidósága elé kell állítanunk a lemesvári példát, hiszen lakóinkból lelkedzett zsidó gyermekeinkről van szó, akiknek bizony nagyon kell a meleg étel és az elhagyott otthon visszavárásolása. Az erdélyi magyarok százezrekkel gyűjtöttek össze a kolozsvári és bukaresti egyleteken tanuló magyar fiatal menzája számára. Nem teheli ezt meg a zsidóság is, amelynek fiai többet szenvednek, jobban vergődnek, mint bármelyik más náció gyermekei?

Múlt kimutatásunkban egyösszegnek számlájába folytán 29 ezer lejű mutatunk ki ezzel szemben az addig beérkezett összeg mindössze 19.600 lejű volt. Mai kimutatásunk szerint az országos gyűjtőakció a következőképpen néz ki:

Tolisz Rezső lemesvári vezérigazgató 20.000, dr. Rosenthal Mór lemesvári gyűjtései az eddig begyűjtött 14.600 lej mellett: Hübsch Dávid 500, Eisler Sándor 500, dr. Nagy Hugó 500, dr. Fenyves Vilmos 500, dr. Kun Artur 500, dr. Molnár Gyula 300, dr. Nasitz Jenő és dr. Nasitz András ügyvédek 1000, dr. Sas Ernő 500, dr. Steiner Béla 500, dr. Weisz Arnold 400. Ezek szerint dr. Rosenthal összesen 20.000 lejt küldött a zsidó Menza számára, amelyet már rendelkezési helyére juttattunk.

Szerkesztőségünkhez a legutóbbi napokban a következő adományok érkeztek be:

Rahám József, Hátszeg 1.600.—, Szászrényi Zsidó Leányegylet 700.—, Haas József, Brassó 500, Gál Béla, Brassó 300, Strasser Károly, Pécska 300, Pekete Miksa, Bogdand 200, Kollós Árpád, Kolozsvár 500.

Az Uj Kelet szerkesztősége utján eddig befolyt 49.400 lej. A Menza vezetőségéhez ugyanakkor 2.300 lej folyt be, amelynek adományozói a következő kimutatásunkban fogjuk közölni. Az eddigi gyűjtés eredménye tehát 51.400 lej.

A Menza vezetősége megbizta Havas Jenő fogheltgáti, hogy Máramaroszigeten, ahol eddig még semmivel nem járultak hozzá a zsidó diákok segélyezéséhez, akciót indítsanak a Menza érdekében. A sziget zsidók bizonyára készségesen fognak

Nincs kilátás a lakbérleti törvény meghosszabítására

(Bucuresti-Bukarest, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Lupta” mai száma hosszabb cikkben foglalkozik a lakbérleti törvény meghosszabításnak ügyével. A lap szerint Stelian Popescu igazságügyminiszter nyilatkozatot adott a kérdéssel kapcsolatban s ennek során kijelentette, hogy már több 10 ezer bukaresti bérlő megkapta az itélőtábla végzését, mely szerint 1928 április 23-ikán ki kell üríteniük lakásukat. A miniszter kijelentette továbbá, hogy a kormány egy háromtagú bizottságot fog delegálni a lakbérleti törvény meghosszabítási ügynek áttanulmányozására. A bizottság tagjai Lupu, Stelian Popescu és Tatarescu lesznek. Az igazságügyi miniszter végül kifejtette, hogy addig nem intézkedhet

ebben az ügyben, amíg a kormány nem hozza meg a döntését. Hangsúlyozta azt is, hogy a minisztertanács nem változtatja meg a táblák végzéseit, mivel erre csupán a kuria van feljogosítva.

A lap azt a konkluziót vonja le, hogy a kormány tagjai nem gondoskodnak megfelelő módon a bérlők érdekeiről és hogy a lakbérleti törvény megszünetésekor a legnagyobb katasztrófa zúdul a lakókra.

A lakbérleti törvénnyel kapcsolatban a „Viitorul” azt írja, hogy Stelian Popescu tanulmány tárgyává tette a kérdést, és komoly kilátás van a lakásügyek kedvező megoldására. A kormány lapja végül kifejezésre juttatja, hogy a lakóknak nincs aggodalomra okuk, mivel gondoskodni fognak róluk.

Lengyel misszionáriusok állítólag kolostorba szöktették a Pozsonyból eltűnt Kohn Erzsikét

(Bécs, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Többször megemlékezett az Uj Kelet a Pozsonyból eltűnt fiatal Kohn Erzsike esetéről, aki a hatóságok véleménye alapján alighanem leányrablás áldozata lett. Bruno Frey, az „Abend” című bécsi estilap publicistája és riportere ma hosszú közleményben foglalkozik a Pozsonyból eltűnt Kohn Erzsike esetével. Nagyon érdekesek azok az adatok, amelyeket Bruno Frey ebben az erőtlenes ügyben a nyilvánosság elé visz. Közeléből elsősorban az derül ki, hogy Kohn Erzsike családja leányuk eltűnése óta egy neves bécsi ügyvéd által minden követ megmozgatót szerencsétlen lányuk eltűnését titkárnak földerítésére.

Ez az ügyvéd hosszú hónapokon át valóságos detektív munkát végzett Bécsben, Pozsonyban, Krakóban és Varsóban.

Bruno Frey a következőket veszi ki a bécsi ügyvéd által rendelkezésre bocsajtott aktákból: A Kohn-családnak ez a bécsi ügyvédje 1927. április 8-án járt a pozsonyi rendőrségen és ott egy jegyzőkönyvet írt alá, melyen neve mellett még Novák rendőrbiztos neve áll. Elmondja az ügyvéd ebben a jegyzőkönyvben, hogy

a bécsi rendőrfőnökség között vele eseteket szigorú zsidó családokban nevelt lányokról, akiket utazó misszionáriusok lengyel kolostorokba vittek magukkal.

Ebből a közlésből kiindulva, repülőgépen Krakóba utazott, tárgyalt az ottani rendőrfőnökkel, aki a következőket mondta:

„Az utóbbi időben több olyan eset fordult elő Lengyelországban, amikor zsidó körökből származó lányokat katolikus missziók kolostorba vittek, így például Lembergben, Krakó környékén és más helyeken is.”

A krakkói rendőrfőnök annak a meg-

győződésének adott kifejezést, hogy ennek az esetnek is hasonló lehet a megoldása.

Az ügyvéd azután Varsóba utazott és az ottani rendőrségnél is interveniált, mely azonnal széleskörű nyomozást indított. Pozsonyba visszatérve, először Garay rendőrtanácsost kereste föl az ügyvéd és az összes, a Kohn Erzsike eltűnése ügyében nyomozó detektívek jelenlétében közölte vele, amit a bécsi és krakkói rendőrségektől mint feltévést halott. Arra kérte Garay rendőrtanácsost, hogy indítson elsősorban a pozsony környéki és távolabbi vidékek kolostoraiban is nyomozást. Ez volt a pozsonyi rendőrségen fölveti jegyzőkönyv tartalma. A pozsonyi rendőrség ezután közölte az egész jegyzőkönyvet a krakkói rendőrséggel, hogy onnan az ügyvéd előadásának hitelesítését megkapja. Levélváltás indult meg a krakkói és pozsonyi rendőrségek között, mely azonban fokozatosan zátonyra jutott. A bécsi ügyvéd újabb interveniálására — így mondja Bruno Frey cikke. — Garay rendőrtanácsos aival válaszolt, hogy

csak hivatalos utasítás és meghatalmazás alapján indíthatnak a kolostorok ellen vizsgálatot.

Újabb ügyvédi intervencióra Garay rendőrtanácsos azt mondta: „Nem tudom minden további nélkül az ország összes kolostorait átvizsgáltatni.” Azóta ebben az ügyben legalábbis ebben az irányban, nem történt semmi. Bruno Frey cikke végén maga sem állítja, hogy az a föltevés, melyből a bécsi ügyvéd egész nyomozása kiindul, csakugyan helytálló-e, nem állítja, hogy csakugyan volt, viszont nem látja bizonyítottának, hogy nem úgy volt. Azt sürgeti, hogy a bécsi rendőrség által a bécsi ügyvédnek adott motívum alapján tovább kellene a vizsgálatot ebben az irányban folytatni.

— Egy román hajó szerencsétlensége a Földközi tengeren. Konstancából jelentik. A „Dobrogea” nevet viselő román teherszállító gőzöst a Földközi tengeren súlyos szerencsétlenség érte. A hajó szombatban indult Konstancából farakománnyal megterhelten. A hajót a kikötőben kelletnél jobban megterhelve indították utnak úgy, hogy a szerencsétlenségért a vállalat tulajdonosai is felelősek. A „Dobrogea” a Földközi tengeren vihar lepte meg, a melynek következtében zátonyra futott. A végveszedelemben forgó hajót egy olasz személyszállító hajó mentette meg. Emberéletben nem esett kár és a hajót is valószínűleg sikerülni fog megmenteni.

— Beiktatták a dohányjövédékek új igazgatóját. Bukarestből jelentik: Tegnap iktatták be a dohányjövédékek bukaresti igazgatóságáról D. C. Malcoci mérnököt, akit a kormány a dohányjövédékek igazgatójának nevezett ki. A beiktatás ünnepélyes formák között történt és azon Bratianu Vintila miniszterelnök is megjelent. Malcoci igazgató beszédében a jövedék emberséges kezelésére tett ígéretet.

— Egy érettségi utóleány büne. Budapestről jelentik: Simonovics Lenke, egy törvényszéki bíró leánya, atyja elbűvélővel teljesen támasz nélkül maradt és özv. Kiss Jánosné újságárusnő lakásán mint albérlő buzdódott meg. A nyomorgó leány, akinek érettségi bizonyítványa is volt, hozzányúlt a szegény asszony megtakarított vagyonkájához és ezerkétszáz pengővel megszökött. Párára ment, ahol néhány napig költséges életmódot folytatott, majd apró szellemoságot követett el. Azután visszajött Budapestre és itt különböző cégeknek vásárlás ürügye alatt lopásokat követett el. A ketekévek szerdán reggel egy villamosmegállónál felismerték a régóta keresett leányt. A rendőrségre vitték, ahol tartóztatták.

— Szerellem, konyhakés, gyilkosság és tenger. Malmöböl írják az alábbi filmmesének is beillő történetet: Aagard Nielson a főhős. Egy nagy vállalat igazgatója. Családos ember, hat gyermek atyja. Titkárnőjének fogadta a szép és fiatal Gerta Persson. A hatgyermekes apa szenvedélyes szerelmre gyuladt a leány iránt, aki lelkiismeretesen dolgozik, udvarias főnökével szemben, kirándulásokra is megy vele, de mit sem akar tudni szerelméről. Nielson már házasságot is ígér, el akarja hagyni héttagnu családját érte, de a leány hajthatatlan. A titkárnő inkább állásától is megvált. Aagard Nielson, a gazdag igazgató szenvedélye az öröklétig fokozódik. Konyhakéssel a zsebében kutat a leány után. Egy alkalommal megpillantja, amint két férfivel a tengerparton sétál. Ráohar és a konyhakést előrántva, leszurja a leányt. Azután futásnak ered. Emberek tömege veszi üldözőbe. Néha hátra néz és örült szemekkel rohan tovább. Egy nerc és már utólérik. Nincs segítség. Frey ugrás és már benn van a hideg habok között.

— Megindult Galatzná a hajóközlekedés. Bukarestből jelentik: Annak idején beszámolt az Uj Kelet arról, hogy a rettenetes hideg időjárás miatt a Duna teljesen befagyott és a dunai hajózás hónapokon keresztül szünetelt. A később beállt enyhülés következtében a Duna jége megindult és a dunamenti városokat előntéssel fenyegette. A teljes apparátussal megindult mentőmunkálatoknak sikerült a rakoncátlankodó folyamot a kiöntésben meggátolni úgy, hogy a városoktól a veszélyt pillanatszerűen elhárították. A kedvező fordult időjárás végül is lehetővé tette, hogy az országnak ezt a nagyjelentőségű közlekedési útját újra használathá vevették. Galatznából tegnap indult el a Fekete tenger irányában az első hajó.

— A magyar hercegrímás első pásztorlevele. Budapestről jelentik: Dr. Serédi Jusztinián bíboros hercegrímás január 29-iki kelettel bocsátotta ki első pásztorlevelét, amelyet az esztergomi főegyházmege papsághoz intézett. A klasszikus latin nyelven megírt pásztorlevél többi közt ezeket tartalmazza: Az Istentől reánk bízott hivatást példákkel kell tanítanunk. Hirdesésük tehát a vallást nem az emberi bölcsesség rábeszélő igéjével, hanem a léleknek és az erőnek megmutatásával. Legyünk tehát példaképe a nyáinak hitben, jámborságban, erkölcsökben, a fegyelemben, jó- és balsorsában az Egyház és Haza iránt való buzgóságban és az Istentől való minden törvényes hatalom iránti engedelmességben. Személyválogatás nélkül legyünk mindenkinek apostola és szolgálata, a gazdagoknak és a szegényeknek, a jóknak és a gonoszoknak.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Pénteken, szombaton, vasárnap Lehár Ferencnek a „Vig őzeveg”, „Új utaburg grófia”, „Drótosiót”, „Éva” szerzőjének legszebb operettje

Végre egyedül!

— **Házasság.** Grünfeld Ella és Hirsch Ernő f. hó 7-én, kedden d. u. egynekedhárom óraker tartják esküvőjüket Str. Berthelot (Eötvös uca) 26. szám alatti lakásukon, amelyre ezután hívják meg összes jóbarátaikat és ismerőseiket. (Minden külön értesítés helyett).

— **Meghalt** Karl Bleibtrau Pécsből jelentik: Tegnap meghalt 60 éves korában Locarnóban Karl Bleibtrau, hírneves német poéta. Bleibtrau uttorőie volt a naturilizmusnak. A filozofvesekben kiadott röpirata „Forradalom az irodalomban” egész új irányt indított meg Bleibtrau lírikus volt, drámaíró, novellista, regényíró, történelész és kulturbiológus. Mint förtőnéző, legröbbit Nanofonnal foglalkozott és két köroröken is föltűnést keltett.

— **A csehszlovák szövetkezést** jelentik: Skandináv körökben mozgalom indult meg, hogy az 1928. Nobel-díjnyertes Robert Baden-Powell tábornokot ajánlják Powell emarális kezdeményezte a csehszlovák mozgalom, amely ma az egész kulturvilágban nagy elterjedésnek örvényel. A javaslatot különben Ausztráliából és Németországból is négyen támogatják.

— **Spanyolország visszafér a Népszövetségbe.** Genéből jelentik: A spanyol kormány ismét azzal a szándékkal foglalkozik, hogy ismét visszaférjen a Népszövetségbe s ebből a célból már érzékelést is keresett a Népszövetség vezértitkárával. A hírt fentartással kell fogadni, minthogy a spanyol kormány legutóbb elvileg csak a Népszövetség technikai szervezeteiben kívánt résztvenni, nem pedig magában a népszövetségi tanács tárgyalásain.

— **Az akaratkoncentráció csodái.** Berlinből jelentik: Fritz Töfner kereskedő akaratkoncentrációs kísérletei közzepette egészen szokatlan eredményre jutott. Töfner annyira képes összpontosítani akaratát, hogy leszűrésztli magától 18 centiméteres szögekkel egy fázhoz és mialatt ez történik, nyugodtan cigarettázik és mosolyog. Töfner három napig volt ilyen állapotban és a mikor levették a deszkáról, a szegek által ilfőtt sebek nem véreztek. Elmondotta, hogy semmiféle fájdalmat sem érzett. Akaratkoncentrációja segítségével — mondotta — fokozni, vagy csökkenteni tudja testének hőfokát. Töfner elmondotta, hogy már a háborúban kipróbálta magát ezt a különös képességet. Egy alkalommal lezuhant a repülőgéppel és amikor megoperálták, nem engedte, hogy narkózt alkalmazzanak. Akkor sem érzett fájdalmat és vérvesztése minimális volt.

Román angol, francia, német, orosz, csehszlovák stb. fordítások Level k (egy kék hónapra) kérvények, periratok stb. Dr. Men del, Str. Raftu (volt Kötő-u.) 3. sz. Telefon 431

— **Hirtelen megszakták a lengyel orosz gazdasági tárgyalások.** Varsóból jelentik: A lengyel kormány néhány nappal ezelőtt megbízottakat küldött Moszkvába, a Lengyelország és Szovjetország közötti tárgyalások folytatására. A kormány kiküldöttjei meglepetésszerűen tegnap visszaértek Varsóba és közölték, hogy a megkezdett tárgyalásokat azonnal abba kellett hagyniok. A tárgyalások megszakításának oka felől semmi szót sem szólt ki a nyilvánosságba.

— **Titokzatos körülmények közt meghalt** Pearl White férje. Newyorkból jelentik: Sanfranciskói jelentés szerint Hollywoodot, a filmvárost titokzatos halállelet foglalkoztatja. Pearl White-nek, a híres filmszínésznő férjét, Cutchen volt angol örnagyot, szállodai szobájában holtan találták. Hogy öngyilkosságot követett-e el, vagy pedig gyilkosságot áldozta, azt eddig nem lehetett kideríteni. Az ágya melletti asztalkán egy pohár whisky állt, mellette kis cédula ezzel a felirással: Igyál az egészségedre.

— **Félműltit sikasztott, hogy felesége bundában járjon.** Aradról jelentik: Nagyarányú sikkasztásra jöttek rá az aradi kincstári erdőgazdagságmal. Hodgins Alexandru könyvelési főnök pár hét előtt súlyosan megbetegedett és mivel halálát érezte, levelet intézett Páso János kincstári erdőgazdagsághoz és bejelentette, hogy évek óta a legnagyobb körültekintéssel hatalmas összeget sikkasztott el, amelynek nagyságát azonban maga sem tudja. Páso igazgató a levél alapján bevezette a vizsgálatot és megállapította, hogy a bűnös alkalmazott rengeteg fizetési jegyet meghamisított és ilyenformán 136.000 lejt sikkasztott. A sikkasztó Hedein levelében még azt közli, hogy a sikkasztást felesége miatt követte el. Az asszony a haldokló mellett drága szűszin bundában és ékszerekkel elmenekült. Jelenleg a bűnös főtisztviselő haláltusáját vívja.

— **Meggyilkoltak egy német tudóst** Perzsiában. Budanestről jelentik, hogy Walter Stoll német tudóst, aki három évig volt a debreceni egyetem német rektora, Perzsia belsejében meggyilkolták. A gyilkosoknak a hadóság nem tudott nyomára jutni.

— **A bolgár kormány erős rendszabályokat fogantatott a komitások ellen.** Szófiából jelentik: A bolgár kormány az angol nagykövetségtől azt az értesítést nyerte, hogy a macedón forradalmi szervezetek újra erős akciókat készítenek elő, amely lázba boríthatja a Balkánok azt a részét, amely miatt állandó zavarok vannak. A bolgár kormány tudomásul vette a szófiat angol követ átiratát és azonnal intézkedett, hogy a macedón komitók néhány exponált tagja állandó felügyelet alá helyeztessék. Többeket az ország belsejébe küldtek és itt internálták. A bolgár kormány ugyancsak, az ország konszolidációja érdekében most már a legmesszebbmenő szankciókkal és a forradalmi elemekkel szemben.

— **Az E. Zs. N. Sz. elhíj helyicsoporthoz** nevezdik kultúrlejárása. A helyicsoporth vezetőségének felkérésére február hó 5-én, vasárnap este 8 óraker a Neológ iskola nagytermében Klein Eljáhu rabbi, a Tarbut-gimnázium volt tanára tart előadást „Az újidelet héber nyelvről és annak jelentőségéről”. Belépődij nincs.

— **Az E. I. T. felolvasóülése.** Az Erdélyi Irodalmi Társaság legközelebbi felolvasóülését f. hó 4-én, szombaton déltán 6 óraker tartja a református teologia disztermében. A felolvasóülés műsorán Dózsa Endre címűt megnyitóval, Dr. Gyula Farkas díszit, tag a színház evolúciójáról szóló tanulmányt, Reményik Sándor és Walter Gyula versekkel, Botos Jónás vendég pedig elbeszéléssel szerepelnek. Belépődij nincs.

Színház - Művészet

Magyar Színház műsora
Péntek: Végre egyedül. (Lehár operette-repriz. Kolbayval, Lászlóval. Premier-bérlét 210.)
Szombat d. u. 4-kor: Szép Heléna (Olcsó helyárak. Kolbayval, Farkas Lillivel. Sz. 211.)
Szombat este fél 9-kor: Végre egyedül. (A bérlét. Sz. 212.)
Vasárnap d. u. fél 3-kor: Borcsa Amerikában. (Olcsó helyárak. Sz. 213.)
Vasárnap fél 6-kor: Mersz-e Mária? (Tizenötödöszt. Sz. 214.)
Vasárnap háromnegyed 9-kor: Végre egyedül. (B. bérlét. Sz. 215.)
Hétfő: Mersz-e Mária? (Bérlétszünetben. Sorozatszám 216.)

A színház iroda közleménye
Szép Heléna és Borcsa Amerikában olcsó helyárakkal. Szombaton déltán 4 óraker Offenbach klasszikus értékű operettje, a Szép Heléna kerül színre. Vasárnap felhármonkor pedig a Borcsa Amerikában című operettjűdságot adják. Mindkét előadást olcsó helyárakkal tartják meg.
Végre egyedül. A szinpadí próbakon már teljes szépségében bontakozik ki a Végre egyedül művészi és költői szépségű zenéje, amelyről az operett-főváros, Bécs közönsége és sajtója ritka egyértelműséggel állapította meg, hogy a Vig őzeveg és Éva szerzőjének ez a legszebb operettje. A Végre egyedül ennek a hétnek három estéjére van kitűzve, péntekre, szombatra és vasárnapra. Főszereplők: Kolbay Lillikő, Mende Klári, László Andor, Hóász Aladár, Leóvey Leó, Selenczi Mihály.
Mersz-e Mária? Tizenötödik előadása lesz vasárnap 4 óraker a Mersz-e Mária? című példátlan sikerű angol operettrevűnek, amelynek minden eddigi előadását zsúfolt nézőtér tansolta végig. Hétfőn este pedig 16-szor adják a Mersz-e Mária.

Gyümölcsfát

Ossz: 1 ültetésen! E ajánlatnak a g-ot 13 gyümölcsfa és 200.000 forintot 13.000 - négyzet vasáron. TÖTFALUSI és TSAI gyümölcsfa-iskolájában, Targu-wures, Arja-vezek ingyen.

Szörme mikadó

Lei 4000

Átmeneti kabátok

Bőr kabátok

Neumann M. Gluj
férfi- és fiuruha-áruháza Főter 14.

KULTUREMBERNEK

mindennapi szükséglet a jó könyv!

Az Uj Kelet könyvosztálya az alábbi jó könyveket ajánlja:

Kassák Lajos: Egy ember ölete III-III. köt. 459
La Fonta ne: Mesék (dizsziadás) 748
Tolsztoj: Közvetek 238
Pünkösti Andor: Bercay Beña a szeretőm 136
Dr. Hoffós: Bacsum a sárga háztól 136
Dumas: A kaméllás hölgy 170
Hermann Baug: Reményvesztett nemzedék . 170
Maackai Sándor: Ördögsekér 840

Kapható az Uj Kelet könyvosztályában.

Ön is gazdag akar lenni?

A csehszlovák osztályos-jáék bővele aikatnál nyujt önnek erre!

Legnagyobb nyeresemény szerencsés esetben

10 millió

lei = 2 millió Kc
2 jutalomdíj a 3¹/₂ millió lei = 400.000 - Kc
2 nyeresemény a 1¹/₂ millió lei = 300.000 - Kc
2 nyeresemény a 1 millió lei = 200.000 - Kc
1 nyeresemény a 1/2 millió lei = 100.000 - Kc

és sok nyeresemény a 450.000, 400.000, 350.000, 300.000 lei, azaz 90.000, 80.000, 70.000, 60.000 Kc, stb.

Osszesen 115.000 nyeresemény

285 millió lei = 57 millió Kc

összesítékben.

Minden egyes nyeresemény készpénzben és levonás nélkül lesz kifizetve.

Minden második sorsjegy nyer

A következő húzás 1928 február 15-én

Rendeljen azonnal az átalánosan ismert

Fortuna Banknál Bratislavá

Megrendelő lap. Borítékban küldendő

Fortuna Bankháznak

Bratislava, Csehszlovákia

Küldjén a február 15-iki húzásra:

...% sorsjegy a 800 - lei, ...% a 400 lei, ...% a 200 lei.

Az összeget önnek a sorsjegy vétele után vagy postautalványon vagy pénzesztelvényen átutalom

Név _____
Hely _____
Utca _____
H _____

LEGJOBB A KOZIAMENT

BELDI

kézfinoítók
Puhít, fehérít, finomít

KAPHATÓ MINDENÜTT. FORAKTAR.

EMKE

DROGÉRIA
CLUJ-KOLOZSVAR

VILÁGYARKAS ZONGORÁK

engros árban részletre is, 5 évi jótállással

STERNBERG - ORADEA

Regele Ferdinand 14.

Egészséges lesz, ha MATILD-vizet iszik

Közgazdaság

Amerika növekedő importja és a hadseregek vásárlásai idézték elő a tartós nyersbőr-hosszt az egész világgiacon

A cipőárak további emelkedése várható

(Oradea-Nagyvárad, február 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Egyik utóbbi számban megírta az Uj Kelet, hogy most a nyersbőrárak az egész világon állandóan emelkednek, úgy külföldön, mint Romániában a cipő ára is megdrágult. Az általános áremelkedés okairól Steiner Miklós, a nagyváradai Carmen-cipőgyár igazgatója a következőket mondotta az Uj Kelet tudósítójának:

— A hosszirányzat, amely közel három hónapja tart már a bőrpiacon, még mindig tart és így a gyárak egyelőre nem tudnak orientálódni. A november—decemberi megrendeléseket még a régi áralapon abszolválják, míg az utóbbiak egyelőre 5 százalékos felárat számítanak. Bizonyos azonban, hogy a cipőárak továbbra is emelkedni fognak, de az áremelkedés méretei még behatárolhatók. Ezáltal a cipőimport el fogja veszíteni rentabilitását. A külföldi komercium már is erősen hozzáadomultak a romániai árakhoz. — A nyersbőráraknak világszerte

való emelkedésének két főoka van. Az egyik az, hogy a cipőszükséglet a divatváltozás hatása alatt erősen fokozódott. Különösen áll ez Amerikára, melynek a legfejlettebb cipőipara van a világon és emellett luxuscipőkben egyre emelkedik az importja, különösen Svájcból. Emel is nagyobb mértékben járult hozzá az árak emelkedéséhez az, hogy Oroszország, Kína és más kisebb államok hadfelszerelési célokra minden mennyiségben és minden árban összevásárolják Argentínában a borjú és tehénbőröket, ami természetesen az árak felhajlását eredményezte.

— Ez az áremelkedés persze nem fog 100 százalékosan kifejezésre jutni a cipőáraknál, habár egyes külföldi országok már most 15—25 százalékkal emelték az árakat. Romániában a cipőgyárak egyelőre várakozó álláspontba helyezkednek, habár a belföldi és külföldi börgyárak már bejelentették, hogy rövidesen ismét emelni fogják az árakat.

Csehkrona helyett levnek fogják nevezni a cseh-szlovák pénzegységet

Prága, február 2. (Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Prager Presse” parlamenti körökből arról értesít, hogy a cseh-szlovák pénzügyminisztérium a valutaegységet, amelynek nevét a forradalom után a régi osztrák-magyar monarchia valutaegységétől vette át és amelyet cseh-szlovák korona elnevezés alatt hozott forgalomba, lev-re fogja keresztelni. Az elnevezés megváltoztatását mindenekelőtt azzal indokolják, hogy

a „korona”, mint a valuta egységnek megnevezése, a szláv nyelvkincsben egyáltalán nem fordul elő.

Hivatalos körökben már most hangsúlyozzák, hogy a tervezett megváltoztatás, amely még nem is egészen bizonyos, semmilyen tekintetben nem fogja megváltoztatni a cseh-szlovák valutaegység és az amerikai dollár egymáshoz való viszonylatát.

A prágai értéktőzsde helyzetéről a „Národný Listy” megállapítja, hogy a részvénypiacon a depresszió az elmúlt héten is tovább tartott. Az irányzat ál-

landóan ingadozott, míg szombaton fordulat következett be. Az árfolyamok lemorzsolódásának oka technikai természetű volt.

Az árfolyam visszafejlődése különösen azokat az értékpapírokat érintette, amelyek az utóbbi időben erősen javultak és amelyek kiterjedt piacuk következtében a kontinensre akciósul alkalmaztak. Az értékek egész sora azonban nagy ellenállóképességűnek mutatkozott és csak csekély jelentőségű visszafejlődés reoált a baisse-spekuláció támadásaira. Ebből az derül ki, hogy a baisse mesterségesen idézik elő, mindenestre nagyon kedvező időpontban. Csak azok adtak túl értékeiken, akik a baisse-re vannak beállítva.

A „Lidové Noviny” a következőket írja a prágai értékpiacon helyzetéről: Múltan jama... az értékek... érték el, amely az eddigi fejlődésen... a technikai helyzet rosszabbodott, mivel a decemberi hausseval szemben a főkészegény kezek egész sora tevékenykedett a piacon. Ezt a gvöngeséget a baisse-spekuláció hamar felismerte. Ennek ellenére a baisse-spekuláció operációjában nagyon bizonytalan volt. Ahhoz, hogy Ausztria után Csehszlo-

alább részben befolyást szerezzen a pénzpiacra, még néhány előfeltételnek kell megvalósulnia, mégis úgy látszik,

hogy előbb-utóbb sor kerül Csehszlovákia hivatalos bankkamatlábának leszállítására.

mivel a Nemzeti Bank befolyását a pénzpiacra illetékes helyen kedvezőnek találják. Meg kell állapítani, hogy az amerikai kölcsön konverziója nem probléma Csehszlovákia pénzpiacának, mégis valószínű, hogy ez alkalommal a szilárdan kamatozó értékpapírok nagyobb érdeklődést fognak kelteni, mint a részvények.

vékia is tovább szállítsa le a bankkamatlábát és így a Nemzeti Bank leg-

Meghalt a Banca Nationala alkormányzója. Tegnap a Banca Nationala kolozsvári fiókjára kitiizték a gyászlobogót. Érdeklődésünkre azt a választ kaptuk, hogy a bank alkormányzója, Theodor Capitanovici, az ország egyik legnagyobb pénzkapacitása, 70 éves korában Cannesben meghalt.

Miniszteri vezérigazgató — csőd alatt. Bukaresti tudósítónk jelenti: A „Cuvântul” idéz egy a napokban megjelent csődvitási kommunikét, mely szerint a Picadilly cég tulajdonosai, Max Finkelstein és Emil Batez csődtöt kértek maguk ellen. A lap szerint. Bottez Emil a munkügyi minisztérium vezérigazgatója és így megtörténik az a példátlan eset, hogy egy magasrangú állami tisztviselő csődbe kerül.

Stabilitásuk a díját. Londonból jelenti: Markovich ingoszláv külügyminiszter egy ete tárgyal a brit pénzügyi körökkel a jugoszláv valuta stabilizálására érdekében.

A magyarországi bankok mérsékeltek tőzsderevizióikat. Budanestről jelenti: A magyar bankok kartelle elhatározta, hogy a tőzsdereviziók alkalmával szedet provizóit 4 ezrelékről 2 és fél ezrelékre szállítja le.

A nagyváradai bankok ismét leszállítják két százalékkal a betétkamatlábát. A váradai pénzügyintézetek elhatározták, hogy a látra szóló és átmeneti betétek kamatlábát két százalékkal leszállítják. A bankok vezetői külön megállapodást létesítettek azon betétekre nézve, amelyek állandó jellegűek, vagy felmondáshoz kötöttek. Ezen betétek tulajdonosaihoz külön-külön levelet intéztek, amelyben a betéteik további kamatlábát szabályozták.

Nagyváradon leszállítják az üzemek áramdíját. A váradai városi állandó választmány tegnap délután ülést tartott, amelyen Simonca György dr. javasolta, hogy a város központjában levő nagy kávéházak áramdíját, a gazdasági viszonyokra való tekintettel, husz százalékkal csökkentse. Az áramdíjnak tíz százalékkal való mérséklését

Mo e 92 és Port bic **REMINGTON** Mo jel 92 és Portable
a világ legjobb írógépeit
Revé z Ernő. Társas. Műcs.
Kérjen ajánlatot!

ajánlotta Simonca dr. a mozikra vonatkozóan. Ami a szeszgyáraknak és malmoknak az áramfogyasztását illeti, arra nézve az a javaslat volt, hogy egy bizonyos árammennyiségig mérsékelt díjat fizessenek, ennek a mennyiségnek a határán túl pedig a régebi díjakat kell megfizetniük. Az élelmiszerek árának felemelésével kapcsolatban a választmány elhatározta, a félbarna kenyérnek és liszt maximális árának 50 banival való felemelését.

APRÓHIRDETÉSEK
Egyszer közlesnel egy szó 5 lej, vastagabb betűvel 10 lej. Legkisebb apróhirdetés 50 lej. Álláskeresőknek 30 százalék kedvezmény. Ap öhi detek díja előre fizetendő jellegű levelet csak úgy továbbítunk, ha portó bélyeg meutélve van. Tegyzési hírek díja 250 lej, elöfizetőknek 150 lej.

irodahelyiség
Kétfarom szobá b 61 díló
Keresselek a Fő út közlésében. Cim a Kladó an.

Könyvelést és
mely kész tét leg-
bvidebb időben beüti el-
sajátíthatja. — Kitiiz-
módszerrel oktat, e ö-
nyos feltétel k mellett.
Megtereseiket „Ex-
pert contactil” jelleg
al tt a kiadóhivatalba
ké k.

Szoptatós dada
k resetik kéthónapos
gyerekhez öses est t-
jel, ki házmunkákhoz
is segítene. Ajánlat-
kát Meisner, Ludus.
103

Barzel
fiararie - vasúzet
CLUJ
(Kolozsvár) P. M.
Vitezul 15. szám.
Telefon 10-43

Butorozott zoba
intelligens fat lem-
bernek, furdöszoba
használattal, azonnal
kiadó.

Román, magyar gyors
és gépiróid állást ke-
res. Cim a kiadóban.

Egy érték s szép
széfer thora eladó. —
Ajánt tokat a kiadó-
hivatal ovábbit.
3678

Utazóifafat keres
rövid- és nün ergi
áru szakmában, akinek
saját vevőköre van.
Cim a kiadóban.

**Csomagolásban jár-
atos fia al szogale, ény
éjj li munkára felvé-
tetik. Cim a k dóban.**

Banán érett, nyugatindiai
a mai upon megkezett és
minden job üzletben kapható

Viktoria
(Cégtulajdonos: FISCHER RUDOLF)
butoppaktár
Cal. Regele Ferdinand 40. sz. alól
átköltözött Str. Reg. Marin 9. sz.
alá, saját házába. Az átköltözéssel kap-
csolatosan az összes raktáron levő áruk
melyen leszállított áron szerezhetők be.
Telefon: 7-39.

Tőzsde

DEVIZAK	Kolozsvár	Valutapiac 1928 február . (Paror)							
		Zürich		Páris	Bukarest	Budapest	Bécs	Prága	Newyork
		Nyas	Zárlat						
Zürich	31.5-55	—	—	45975	3140	1100750	13660	64.37	192375
Newyork	16.50-63	519.5	51975	2545	16225	57195	7.9.0	3375	—
London	79.5-95	253.50	25.2.5	12402	7945	27855	3457.7	164.10	487.18
Paris	645-5	204250	2042	—	—	224625	278.5	132.9	39.75
Milano	866-65	27.2	275.150	13475	864	3027.0	3.57	178725	52975
Prága	4.4-8350	15.875	15.0	755	481	169475	210.50	—	290.0
Budapest	255-50	80.0	908750	—	2840	—	12409	5901750	—
Belgrad	—	914	913	—	285	—	10055	1247.2	5933
Bukarest	—	32	31475	157	—	—	3.1	436	277
Varó	—	5820	58.0	—	1840	—	6420	7932	37.5
Bécs	2295-2289	75.0	732250	—	2290	—	80.7	47550	—
Berlin	389.7-389250	12382	12.54	—	3890	—	13630	16912	80420

Száz leli árt lyama Zürich (uro) 320 Paris 1570 Budapest 351 Bécs 4860 Prága 2077

Dickens

angol klasszikus regényírónak, minden idők legcsodásabb mesélőinek műveit, akinek történetein Macolay, a nagy angol történész, mint ezt maga beismeri, sirt a meghatottságtól. **Dickens** örökszép regényeit, amelyeket Petőfi a legkedvesebb olvasmányának tartott, a világirodalomnak ezt a halhatatlan kincsét, a békeidőkből már ismert

Klasszikus Regénytár

formájában ismét kiadták. Ezt a kiadást **Ambrus Zoltán** és **Voinovich Géza** szerkesztésében **DICKENS** műveit **Gineverné: Győri Ilona, Hevesi Sándor dr. és Mikes Lajos** fordították.

A következő DICKENS kötetek jelennek meg

- a) Twist Olivér — — — 1 kötet
- b) Kis Dorrit — — — 3 kötet
- c) Dombey és Fia — — — 3 kötet
- d) Pickwick Club — — — 2 kötet
- e) Copperfield Dávid — — — 3 kötet
- f) Nehéz idők. Karácsonyi ének 1 kötet
- g) Ódon ritkaságok boltja — 2 kötet

15 kötetben — 5940 oldalon

Minden hónapban egy kötet jelenik meg

Nem ingyen
kinálunk könyvet, az
ingyen portékában
nincs köszönet.

DICKENS

műveit nem szabad ponyvára juttatni, nem szabad hozzá méltatlan köntösben, szürke papíron, megrövidítve, fércelt köntösben a közönség elé vinni. — Ebben a kiadásban minden kötet hófehér, fementes, puhelykönyű papíron, eredeti egész angolváson, aranyozott diszkötésben jó piacra

Az első kötet (Twist Olivér) már február havában szétküldésre kerül.

Egy-egy kötet ára 92 lei.

Ez az ár példátlanul olcsón áll a magyar könyvkiadás történetében. hiszen még a békeárnak is a fele, a kötetek mai bolti árának pedig a negyede.

Itt szíveskedjék levágni, kitölteni és hozzánk beküldeni, mert az expedálás a beérkezés sorrendjében történik

Az Uj Kelet t. kiadóhivatalának

Cluj, Strada Baron L. Pop 10

Ezennel megrendelem a Dickens - Twist Olivér című kötetet 92 lej vételárért. Tudomásul veszem, hogy a szállítási költség (postán ajánlva) 15 lej, az utánvételi illeték és díj pedig 8 lej tesz ki s így a kötet, a pénz előzetes beküldése esetén franco 107 lejbe, utánvétellel pedig 115 lejbe kerül.

A kötet árát és száll. költségét, **107** lejt egy lejűleg postautalványon küldöm. } A némkivánt módzat törlendő
A kötet árát és a fent részletezett költségeket, **115** lejt kérem utánvételezni

Az egész sorozat egyszerre is megrendelhető, amely esetben a kötetek havonta, minden külön értesítés nélkül expedáltak.

A szállítást a **Novitas** könyvterjesztő vállalat eszközli

Olvasható aláírás

Foglalkozás

Pontos cím

dr. a mozikra vszesszgyáraknak és fogasztását illeti, javaslat volt, hogy mennyiségig mérték, ennek a mennyiségig pedig a régebbi írók. Az életmódjával kapcsolatos elhatározta, és liszt maximális való felmérését.

DETESEK

szó 5 lej, vastagabb apróírdetés 30 lej zsalák kedvezmény 100 lejre fizetendő. Jellegzetes, ha portó bélyeg és hírek díja 250 lej, nek 150 lej.

irodahelyiség
Két-három szobából álló irodahelyiség a Fő tér közelében. Cím a Klauzál utca.

Keresünk pénteken idősebb, német nyelvű, tapasztalt elnökből. Ajánlatokat Uj Kelet kiadóhivatalába, Szombat utca 10. számra.

Eladó egy kiváló hangú mesterhegedő, Cím a Klauzál utca.

Egy szerényen bútorozott szoba azonnali kiadó Timár-u. 16.

Egy-két uribányi ház a család ála belvárosban, külön szobák, fürdőszoba, hátsz. áttal olcsón lakást kaphat. Cím a Klauzál utca.

Bizalmi állást keres helyen mindig jó pártártnak, aki több nyelvet beszél. Cím a Klauzál utca.

Butorozatlan nagy szobát keresek belvárosban. Cím a Klauzál utca.

Román, német és magyar orvosi diplomás tanár. Cím a Klauzál utca.

Hosszabb irodai gyakorlati bíró mérlegképes könyveknél állást keres. Cím a Klauzál utca. 3670

Lakótársat keres hiteles, fiatal, Zongora használó. Levélket „Belváros” jelgél a klauzál utca.

nyugatindiai

apon megkezdett és több üzletben kapható

Opia

CHER RUDOLF)

aktár

and 40. sz. alól

g. Marin 9. sz.

árkülönözéssel kap

raktáron levő árak

on szerezhetők be.

7-39.

KÁROLY és ANNA

Írta: Leonhard Frank

— KIS REGÉNY —

Fordította: Gaál Gábor

— Ezek a mellékzörek kibíratatlanok. Most leakasztom. Később felhívlak még egyszer. A viszontlátásra.

Eltűnt a kerékpárcsengőt. Anna csengője tulszárnyalta a katonazenét. Mind a két lány eltűnt az ablakból.

Lent a mélyben az udvar kicementezett négyzetén egy négyéves világoszőkehajú gyerek állt és ordította feléle:

— Mariskának gyerekké lett, csak nem tudja, hogy kitől.

Valaki kopogott az ajtón. Anna felugrott az ágyban és kezével a szívéhez kapott. Az ajtóhasadékon becsett az újság.

— Azelőtt ebben más voltál Anna. Jobban szőgyekted magad.

Károly, szeméit Annára emelve, a hátán feküdt és teljesen az az érzés töltötte be, hogy azelőtt sokkal szemérmesebb volt vele szemben.

— Emlékezzél, mit mondtál minden egyes alkalommal, mielőtt... mielőtt rákérült a sor. Azelőtt mindig másképp is feküdtél.

Anna akaratlanul félrehúzódott és zavartan meredt a férfira, hogy az még ezeket a legintimebb sajátosságokat is tudja róla. A meglepetéstől Anna arca hirtelen olyan nagy és olyan üres lett, mintha a gondolkodás képességét kioperálták volna belőle.

— Egészen másképp, — és egy szelíd nyomással a nő jobb lábát, hogy az küssé meghajolt, kifelé toltta, jobb vállát pedig magához vonta.

— Így...

Anna feje maga magától a férfi nyakára hullott. A megszokott helyzetben Richarddal való teljes múltja felmerült benne. Az odaadásban most sutogta először a férfi nevét és minden kétség nélkül megvolt győződve, hogy a karja között levő férfi tényleg Richard. Ebben a pillanatban a múlt és a jelen még az ő számára is folyékony térségé lett.

A következő órákban Annának minden belső erejét meg kellett feszíteni, hogy azt a hitet, hogy Károly az ura, továbbra is megtartsa. Ezekben az órákban tapasztalta, hogy az ember, még ha nincs is meg a hatalma bizonyos gondolatok keletkezésének a kiérőszkolására, mégis képes arra, hogy bizonyos gondolatokat, melyek üldözik, távoltarison magától.

A mellében, jóval a gyomra felett, volt az a pszichikai izom, amelyet meg kellett feszítenie, ha ezeket a kritikus, egyre előnyomuló gondolatokat, hogy Károly nem Richard, távol akarta tartani magától.

Károly teljesen elfelve szerelmétől, ment maradt hasonló kételkedéstől. Mialatt még mindig a szerelmeskedés mámorában lebegte be, már azzal foglalkozott, hogy munkával és energiával hogyan fogja megőrizni az Annával való együttéléshez a szükséges állapot.

Richard attól az időponttól, hogy a nagy városba telepedtek, egész a háború kitörését megelőző hétig a Kipp és Gräin-féle gépgyárban dolgozott, de egyáltalán nem volt megelégedve ezzel a munkával.

Kipp és Gräinél, emel a köcsönál nem vállalt munkát, mert rosszul fizet, megvárta Annának, miközben Anna öltözködött.

Anna hirtelen megütve valami erős emléktől, megborzosongott. Ezt az érzését azonban tüstént legyőzte. Még mindig úgy érezte, mintha a padló felett lebegne: ez az állapota olyan kizárólagosan érzelmű természetű s oly folyékonyan kellemes volt, hogy a kritikus gondolat most se volt képes áthatalni rajta.

Mikor Anna a lépcsőkön lefelé ment, hogy ebédre még nár bevásárlást elintézzon, a lépcsőház egész megválto-

zottnak tünt előtte s bár a régi megszokott volt, megszokottsága dacára is különösen más. Az ember volt más, aki lefelé ment most.

Azután jött a napos ucca, a más levegő, a friss reggeli levegő. S az ucca mozgalmassága. Egy öreg anyóka bicogott előtte füles kosárral a karján; játszadozó gyerekek kiáltoztak összevissza. Husszállítókosci ment az uton. Az egyik kapu előtt vasárnapi ingujiban két inaroslegény beszélgetett. A mézszárszékbe megy most s ott meg kell mondani, menni lust akar. Ki kell számítani. Annyit kell vennie, amennyi kettőnek elég. Most gondolkoznia kell. Az érzés visszahúzódik. Uralkodik a gondolat. Vállairól a feste sulya hull lefelé. Am feje tisztán és szabadon felemelkedik.

— Nem, — emvi nem lesz elég. Adjon egy negyedfonttal többet, — mondja a mézszárosnak.

Mert odafont a lakásban van egy férfi. Az szintén enni akar. Látogatót kapott. Látogatót.

Igen ám, de a látogatótól egy rettentő szabadék választja el. Mi köze a férfinhez, aki a lakásban maradt? Tegnap jött. Ó négy éven keresztül napról-napra egyedül élt. És tegnap beállított egy idegen férfi.

— És ma reggel? Mi történt ma reggel? Mi történt vele?

— Adjon még egy kis levestest hozzá... — Hogy volt ez lehetséges? Egy idegen férfivel? De hiszen ez... rettenetes. — Anna zavartan néz körül.

Hazafele az isnyörrellel találkozott, aki arról panaszkodott, hogy a liszt és a zsír megint drágább lett. Anna megülködve néz.

— Ez hetekenint megint kitesz... — És az ismerős számat.

Anna félt hazamenni. Fent van a férfi. Azt kívánja Anna, hogy senkise legyen otthon, amikor hazaa ér. Egyedül akarja megfontolni az egészet. Mindent átgondolni. Hogy hogy viselkedjen ezental: hogy mi történik.

Annával se történt más, mint ami sok asszonnyal történik, akik a kaland szobáia után az uccára kerülnek s a friss levegőn s az ucca mozgalmasságában kiőzomlanak és nem tudják fel-fogni, hogy mit tettek.

A lépcsőházban egy hűtlen asszony érzésének terhével ment fölfelé, aki a férje lakásába a kalandról tér vissza.

Az első emeleten az első lépcsőfoknál megállt. Jön egy férfi a világból, aki olyan nagy... a világból jön, a szobámba és ismeri az egész multamat. Pontosabban, mint én. Mielőtt még az inget levettem (hogy is tettem ezt) erősz pontosan megmondta a helyeket, ahol a három anyajegy van... Hirtelen jön egy férfi és olyasmikre emlékeztet, amiket már én magam egészen elfelejtettem. Közben a lépcsőház falának mintázatait nézte.

A legszívesebben félt emelettel magasabbra, a barátnőjéhez menne. Ott minden ismerős és megszokott. Mint a négy éven keresztül. Elmesél neki mindent. Talán tud az valami tanácsot. Mert nála egy fehér férfi ing lóg a szék karján... És rendeltetés... Amikor belén, valon mit fog én tenni a férfi? Hol állott? Az ablaknál? Az tényleg igaz, hogy az ablakfüggönyök nyak. S amikor a megelőzőket vettük, Richard és én — igen, de Richard halott, már négy éve, szent isten, hiszen Richard halott! — A kereskedő ezt mondta: occasió. Szó szerint ezt mondta: occasió. A kereskedőnek egy egészen kicsi, rövidre nyított hajszókája volt s a homlokán két kis szemölcs. Ezekre még figyelmeztette Richard.

De hiszen még csak tegnap ismerem meg. Hisz az egész lehetetlen, hogy tegezzon, — gondolta még Anna,

mielőtt az ajtó kilincséhez ért. Egész biztos, hogy csaló. Csaló!... És vele feküdtem. Harag és irtózat és szégyen viharzottak a mellében.

A diványról le volt szedve az ágynemű. A reggeliző asztal is rendbehozva. Anna ágya is be volt vetve. Küssé ügyetlenül, nem volt elég sima. A konyha ragyogott. Károly, amidőn belépett, Anna a hosszú seprűvel másodsor söpörte végig a padlót.

Az ilyesféle háztunkát gyakran Richard is elvégezte — gondolta Anna, de nem így örömtől sugárzóan.

A harag és irtózat, amiért egy csalónak adta oda magát, eltűntek, amint megállította Károlyt a seprű nyelére támaszkodva valami derék uccaseprű pőzében, aki egy kis szűrtet tart a munkában és nagy felkiyugalommal valami sétálóval beszélget.

Anna a reggeli csókra gondolt és arra, hogy az teljeséggel Richard volt akinek odaadta magát. A férfi azonban aki most a seprűre támaszkodott, nem Richard volt. A különbség férje és Károly között, a múlt és a jelen között feltűnően éles és erős volt.

Ilyen világosan ével: őta nem látta Richardot. Richard egészen más volt mint Károly, lassabb és nehezkesebb és sohase mondott olyasmiket, mint tegnap Károly, mint pl. azt, hogy egyetlen ember se tudja megállni, hátki legyen is, hogy ha valami mezőn fekszik ne majszolgasson fűszállal. Richard bizalmat keltő, nyugodt férfi volt, küssé merev a munkától. Nem olyan izgé konv, mint ez, aki szinte olyan, mint egy rugó. De megérezte Károlyon azt is, hogy tud vad és éles is lenni.

„Ennek a reggelnek az élménye olyan erővel idézte fel Richardot és a multat, mint soha semmire még s elválasztó erővel állott a kettő között.

Ó, hogy is lehetett az inént még csak egy pillanatra is oly zavart, hogy ezt a férfit Richardnak vélte. Az ő Richardjának... Végül is azonban egyszer már tényleg együtt feküdt vele az ágyban! Vagy Richard korl és Richard aika volt ez? Hisz egyélan nem volt előtte se kellemetlen, se idegen ez a férfi! Most sem az! Különös! És az a gondolat hogy megtette, nem is volt olyan kínos, nem volt olyan rettenetesen kínos, mint az, hogy mindenáron Richardnak akarta tudni ezt a férfit.

— Mit csinál? Hisz ez nem magának való munka.

— Te magázol engem?

Anna egy vállrándítással megtordult és remegett az ajka:

— Ha még egyetlenegyszer azt mondja, hogy a férjem, hallja, ha még egyetlenegyszer ezt mondja!... S a harag könnyei állottak szemében.

— De hiszen ma reggel te magad is tudtad, mondtad is, hogy a férjed vagyok... Azt mondtad nekem: Richard. Hisz te meg én, összetartozunk.

— Egvaltalan nem tartozunk össze. Sohase láttam az életben magát. Maga tegnap jött... Talán él még az uram! Hisz ezt maga is mondta. Még visszajön.

— Na, és? Mi lesz akkor? Ha visszajön? Mi lesz akkor? Mit gondolsz? S ama bizonyos vadság futott át a sze-

mén, mely egyre mélyebb és egyre sötétebb lett. Károly halkán, de feszes ajkakkal beszélt:

— Ide jöhet, aki akar. Ide nem jöhet senki. Mi összetartunk.

Izmai feszültségre engedett. Arcvonalai meglágyultak:

— Ez rendeltés, Anna, Sors! — ismételte azon a hangon és azzal a mozdulattal, amellyel ismét a biztosság mély nyugalma égett.

Károlynak finoman metszett orra erős karja és okos szeme volt.

Anna számára nagyon komikus volt és majd elnevette magát, hogy a férfi az izgalomban lábujjhegyeire állt s hogy el ne essen, a gonró nyelvébe kapaszkodott. A férfi érzelmének közvetlensége, hova és hosszútartossága ismét lezserelték Anna kételvéit s a férfi zabolátlan vadsga mellett az erős akarat máris megfeszítette. Anna szűrtke szemét napóra korokították.

És nem gondolat, hanem dachból és hosszúvácsból e egy félig való beleegyezésből álló érzés volt az, ami azt mondtatta Annával, hogy a multat, amit a férfi idézett fel, talán le tudná győzni, ha Károly megvárna érsködni afelől, hogy: az ura és így ő lenne maga a mult.

Mert hiszen mégis csak sok, amit feltételez rólam. „Számárság!” — gondolta, akaratát ellenére hangosan Anna, zöldre szíves tállal az ágyban, az ablaknál ült és fürgé ujjakkal fosztotta és vágta és tisztogatta az ebédhez való és hosszúságát sárgarépalámozásra vezette le.

„Emellett arca zárkózott és közönyös volt. De mégis másképpen kelt fel, másképpen rázta le a köténvöröl a hulladékokat s a zöldséges tálat másképpen vitte, maga elé emelve, a szűrtzökhöz, másképpen mozgott a csipőhöz, mint ahogyan tette volna, ha egyedül van, vagy pedig egy teljesen közönyös férfit a diványon a háta mögött.

(Folyt. köv.)

Téli fűtésre
1000 kgr. vágott bükkfa-gücsöt lejezt házhoz szállít
FISCHER
Str. Enescu (v. Gyufagyár-u.) 15

„OMNIA“
kereskedelmi hírnököség és adás-vételi tud. DEVA Str. Principale Carol 4
vállal mindennemű kárpiszleteket
Ház és ingatlanforgalmi iródt. „Capax” kézi téli irás terakatal
Butorbevásárlók figyelmébe!
Butorszükségleteinek beszerzése előtt okvetlen tekintse meg
FISCHER ALBERT
butoráruházát
Cluj, Cal. Reg. Ferd. 61

Szenzációs rádiókoncert
a CYTTY-kávéházban minden este
Cluj Electrica vil. vállalat rendezésében a viágharú Tugora Western 10 1. számú kószul kkl es h-meszközök. — Szűrtk közben Dudas zenekara muzsikál

borotva borotvaszappan borotvafenő szíjj borotvaecset
UNICUM
önborotváló önborotváló pengék acé árak icelülmulhatatlanok
„UNICUM” Kun Cluj, Calea Victoriei 2. szám

SZERKES
Cluj
Ejeli
CLUJ IZEL
Ejes
Ejes
Ejes
Ejes
Al evf
1938.
A SZ
Február
annak, ha
áldotteml
regény E
szó rom
Ugyvédn
belőle. T
ez a szó
bölcs fra
lanságát
fabb hely
ció gyom
Igy kell
mert a gy
umatkozn
a kezébe
nek több
azt egy
néhány é
A gyermek
gyesztve
hajóban”
nem vitte
vet, s me
kal nagy
őn alatt
pítány ha
s óráknér
séggel re
Verne lell
nek ez a
romantiku
az ma sá
és millió,
akik diák
va szom
minden lí
és exotik
gában ba
yal egy l
álmoképe
Jókajia,
és vágva
tetni álma
kapitány
férfi, aki
megy haj
jár gögyé
alatt, de
móben le
orgonálja
egy csok
egyik fala
gerfenék
isten, Gir
rand sem
Nadar l
méter tér
Clamp de
két utast
és egy né
gére indu
ba: a légi
val, elő s
vényt ma
nyíven
csehül, ol
leket. A f
a Kongób
zött a fel
szencgálo
és az álla
s néhány
szállott M
melepeté
nem a kis
a hasán s
Marsellai